

## CONAMENTUL

un an . 28 Cor.  
 în jum. . 14  
 o lună . 2-40

## Nrul de Duminică

un an . 5 Cor.  
 Pentru România și  
 America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-  
 mânia și străinătate pe  
 an 40 franci.

# TRIBUNA

REDACȚIA  
 și ADMINISTRAȚIA  
 Dealul Ferencz-Str. 20.  
 INSERȚIUNILE  
 se primesc la admi-  
 nistrație.  
 Mulțumite publice și Loc de  
 schimb costă fiecare șir 20 fl.  
 Manuscrisurile nu se în-  
 polază.  
 Telefon pentru oraș și  
 comitat 502.

## Prin ce se poate cultiva poporul?

O revistă rusească din Chișinăul Basarabiei («Besarabscoe obosrienic») vine să confirme un mare adevăr pe care, după cunoștința noastră, l-a exprimat în cuvinte răspiccate mai întâi elegantul și puternicul orator Mirabeau, cel mai intransigent anteluptător al drepturilor poporului, pe timpul revoluției franceze. În faimosul său «Discurs despre educația națională» Mirabeau zicea între altele: «Socotesc că e cu totul necesar să se ia măsuri, ca întreaga instrucție a poporului să se facă în viitor în limba acestuia. Cine urmărește cu interes natura lacrimilor, poate face ușor constatarea cât de greu e să dai într-o limbă străină celor mai multe idei un anumit grad de siguranță și, dimpotrivă, cât e de ușor a da cu ajutorul unei astfel de limbi și celor mai ușoare de înțeles lucruri un colorit de deplină nehotărâre — făcând astfel din limba străină o bună unealtă în mâna șarlatanilor de tot soiul. D-voastră știți prea bine că fără îndreptarea limbei poporului nu se poate opera nici stărpirea feluritelor rătăcirii și credințe deșarte».

Dela 1789, de când a spus Mirabeau aceste cuvinte, s'au petrecut în Europa multe schimbări. Cele mai multe lucruri s'au prefăcut din temelie — dar adevărul cuprins în cuvintele de mai sus a rămas adevăr și astăzi.

Pretutindeni unde cârmuitorii destinelor

popoarelor au respectat dreptul limbei poporului, cultura a înaintat în mod normal și în toate acele locuri în cari limba poporului a fost nesocotită, sau chiar asuprită, cultura a rămas într-o dureroasă păragină. Experiențe de peste o sută de ani au arătat în mod neîndoios, ce e în stare să facă un popor care trăiește în limba sa și care se cultivă în aceasta limbă și ce se poate ajunge prin impunerea unei limbi străine. Noi avem exemple vii în frații noștri din Serbia cari sânt în adevăr o «cantitate negliabilă», atât din punct de vedere românesc cât și sârbesc, și în frații noștri din Basarabia care nefiind lăsați să se cultive în limba lor, au rămas peste tot necultivați. O mare bogăție de exemple similare ne oferă toate celelalte popoare asuprite din Europa cari nu sânt lăsate a se cultiva în limba proprie, cum sânt în prima linie multele seminții (vr'o șaptezeci!) din Rusia atot stăpânitoare în ce privește întunericul, Polonii, Danezii din Schleswigul de Nord, Francezii din Alsacia și Lorena ș. a.

În Serbia și Basarabia, românilor nu li s'a permis întrebuințarea limbii lor nici în școală, nici în biserică și nici în vre-un ram al vieții publice. Urmarea a fost că poporul a rămas în întuneric adânc; la țară domnesc foarte triste stări, atât din punct de vedere intelectual și moral cât și din punct de vedere material.

O țărâime săcătuită, stoarsă de jidani și cu totul necunoscătoare de felurile mai noi de a lucra pământul și de a-și întocmi viața și fără nici un ideal mai pronunțat

— și o clasă din boieri rusificați — iată tot ce posedă cele aproape două milioane de «moldoveni» din Basarabia, în afară doar de o preoțime cu cultură rusească și cu prea puțină alipire față de sufletul poporului uitat de toți. Ce a însemnat de un veac încoace acest mare număr de oameni, dacă compari prestațiunile lor pe ori care teren, cu ale danezilor d. e., cari nu sânt mai mulți la număr ca ei și cari nu locuiesc pe o întindere de pământ atât de mare? De sigur că au conclucrat și alte împrejurări ca danezii să fie aceea ce sânt, dar depărtarea dintre ei și românii basarabeni rămâne cu toate acestea enormă.

Un foarte elocvent exemplu ne dă micul popor al Finlandezilor care, ce e drept, nu s'a bucurat niciodată de o independență politică, dar a avut cel puțin libertate pe teren cultural, până în timpul din urmă. Câtă vreme finlandezii au fost robi, și ai politice și ai culturai suedeze, se găseau la un foarte puțin remarcabil nivel cultural, — îndată ce s'au rupt de cătră suedezi și, sub ocrotirea rusească, și-au putut valida pe toate terenele limba și sufletul național, au ajuns la un stadiu cultural așa de înalt, încât, dacă noi l-am cunoaște, n'am sta nici un moment la îndoială să-l luăm ca model de urmat.

În Finlanda nu există analfabeți, acolo nu se găsește o casă fără biblie și sat fără societăți culturale și filantropice, — acolo e de mult introdus votul universal, chiar și la femei cari au peste douăzeci de reprezentante în Cameră. Lupta puținilor finlan-

## Pe gânduri.

Cu capul sprijinit în palme  
 Stau la măscioara-mi cu hârtii,  
 Visând amurguri violete  
 Și încântătoare nopți lăzii.

Și trist privesc cum se înalță  
 Albastrul țigaterei fum  
 Tot recitând răslețe versuri  
 Din dragălașul ei album.

Și-nvins de-o vagă nostologie  
 Mă mut duios într'un ungher,

Tu nu te mai abați la mine,  
 Mult așteptat epistoler!

A. Cotruș:

## Bănuț—Mărcuș—Crișan.

O bucurie senină și binefăcătoare, după atâtea zile de întunec și grijă. Tinerii noștri artiști în delicata lor reverență de-a ne cânta nouă, celor dintâi, în turneul ce întreprind, au simțit pare-că necesitatea de a grăbi o mângăere, a aduce un zimbet acolo unde erau frunțile mai posomorâte. Și cu toate că amorteala ce urmează unei înde-

lungi tensiuni de muncă încordată, ne făcea să așteptăm, fără emoțiuni această primă manifestație artistică a societății noastre de teatru, — aici la noi în Arad — seara de Duminică a fost pentru toți ceice au luat parte la concertul artiștilor noștri, un leac sufletesc neînchipuit de fericit.

Pe noi doina cântată dela inimă, ne face să uităm toate. Și așa cum ne-a cântat-o Mărcuș și Crișan ne-a răscolit o vâl-oare adâncă de emoțiuni pătrunzătoare, ne-a înălțat sufletele și ne-a purificat în chip fermecat. Un zimbet printre lacrimi, cea dintâi zi frumoasă după atâtea de beznă.

Și cât le sântem de mulțumitori? Dar fericita noastră emoție artistică se șterge pe lângă marea mulțumire sufletească și unanimul entuziasm ce ne-a stârnit de Duminică seara încoace, conștiința că într'adevăr avem în Mărcuș și Crișan doi artiști de forță și mare valoare.

Și constatarea aceasta, face ca cecece până acum ne părea un veșnic miraglu, să ni-se apropie cel puțin supt forma unei iluzii. Sporirea artiștilor noștri, însemnează nădejdea unei realizări a mureu îndepărtatelor proiecte ale societății noastre pentru fond de teatru.

Mărcuș și Crișan, pe lângă cecece mai avem, par o nouă dungă de lumină în zorile unui viitor fericit, către care trebuie să pășim cu încredere tot mai mare. Se pare că noua generație ne păstrează surprinderi norocoase și succesele D-relor Popp și Lepa, arădane și a d-soarel Bobora, lugojeană, la examenele conservatorului din

București ne poate spori Indemnurile mai cu dragă inimă.

D. A. P. Bănuț, directorul artistic al societății noastre pentru fond de teatru, în conferința sa cu care a deschis concertul de Duminică, ne-a schițat foarte plastic, starea dureros de înapoiată în care ne găsim culturalmente ca artă.

Și cu toate că e trist, dar trebuie adăogat, ceea ce delicateța domnului Bănuț a omis, că din păcate nu numai clasa de jos, dela care de altfel e și mai puțin de așteptat, se află în acest stadiu. E vorba mai ales de majoritatea păturei noastre intelectuale. Și dl Bănuț ar fi trebuit să insiste mai mult tocmai în sensul acesta, căți din fruntașii noștri sânt membri în societatea pentru fond de teatru?

Când ar trebui ca în fiecare să existe conștiința datoriei ca pe lângă bir, dări pentru școală, biserică etc. etc. cu riscul oricărui sacrificiu să se înscrie toți, dar absolut toți, ca membru de orice categorie, tot așa ca pentru biserică și școală și pentru teatru, cea dintâi condiție de artă.

Să nădăjduim însă că apelul domnului Bănuț va avea rezultat la Arad, și toți cei întârziți vor grăbi să se înscrie de membri, mai ales acum când străduințele mari ale societății, sânt încoronate de succese morale așa de frumoase.

În fața unei săli relativ pline, ce-va neobiceiuit la Arad, pe vremea aceasta, după conferința domnului Bănuț, care a fost ascultat cu mult interes, ne a cântat dl Ionel Crișan. câteva compoziții de ale domnilor Brediceanu și Dima

dezi în contra rușilor a impus întregii lumi, căci nu orice popor poate lupta pentru ființa sa astfel. Pentru așa ceva trebuie cultură. Mai demult, când nu și puteau cultiva limba, nu dispuneau nici de cultură și de aceea erau robi. Prin limba lor și-au creat, deodată cu cultura și o conștiință și asta le dă viață și putere.

Scriitorul articolului rusesc pomenit în fruntea acestor rânduri se plânge că românii basarabeni sânt accesibili tuturor credințelor deșarte și că în mijlocul lor se răsfășă cea mai crasă ignoranță și cea mai irațională credință religioasă. Pe ei îi pot trage, mai ales în cele spirituale, toți șarlatanii pe sfoară, căci lipsiți fiind de cultură, de ei se lipește orice influență din afară, fie cum o fi. Care e acum pricina acestor stări deplorabile, după autorul din chestiune? Răspunsul la această întrebare e o dezvoltare mai pe larg și pe baze mai concrete a cuvintelor lui Mirabeau. La întrebarea: cum se vor putea șterge aceste stări? — autorul nostru răspunde:

1. Să se predea în școlile rurale învățătura în limba moldovenească; școala va profita foarte mult, pentru că timpul care se pierde astăzi pentru învățarea »cuvintelor« și »expresiilor« rusești va fi cheltuit cu mult mai mare succes pentru educarea copiilor, decât ar face-o orice »lexicoane«. De fapt dezvoltarea lor intelectuală copiii o capătă dela învățător și astăzi tot prin ajutorul limbei materne, iar limba rusească are însemnătatea așa zisă a unei »circulări« necesare;

2. Să se îmbogățească bibliotecile școlare cu cărți moldovenești sănătoase;

3. Să se organizeze șezători literare și cursuri de adulți.

Predarea în limba moldovenească este mijlocul cel mai sigur pentru adevărata luminare a poporului moldovean. Căci la ce folosește învățătura de azi, care consistă în silabizarea și redarea automată a texturilor învățate pe din afară din rusește decât la oprirea dezvoltării intelectuale a copilului.

cum și o doină de Kirchner, »Solomoane Căpitane«. Crișan are o admirabilă voce de bariton liric și știe să cânte în mod măestru.

Timbru foarte plăcut și plin, cu modulațiuni fine pe cari le subtilizează cu o înaltă putere de expresie, registru întins și armonios.

Cu toate că nu este un volum extra-ordinar, vocea lui Crișan are o notă de bărbăție pronunțată și a centuată cu deplină acuratețe în registrele profunde. E limpede și curgătoare vocea lui Crișan, se desprinde ușor și fără eforturi așa ca șopotul unui izvor din munte. Crișan simte cu tot sufletul și cu întreaga ființă ceea ce cântă. Temperament puternic are în el, pe lângă frumoasele calități ale vocii, un talent vădit de artist dramatic, putere care îi ajută a însufleți cântul în mod superior, mișcând auditorul. În punctul al doilea al programului, cu balada »Groza« a cucerit întreagă sala care l-a aplaudat din toată inima. A plăcut mult cântecul lui Dima, »Hop țurcă furcă« pe care l-a cântat cu o admirabilă volubilitate însoțită de o mimică extrem de expresivă. Deși foarte germanizat în cutură și alură, Crișan însă și-a păstrat neatins simțământul profund și ales de român adevărat care-i inspiră tot focul pătrunzător ce tremură în doinele noastre. Dl Ionel Crișan este unul din elevii cei mai apreciați ai conservatorului dela Viena.

Mărcuș a fost o revelație pentru noi arădanii cari nu l-am mai auzit până acum. Deși în primii ani de studii, tânărul artist se poate egala cu mulți tenori de forță. Are o voce de un volum fenomenal cu o colosală extensiune în toate re-

Soluția pe care o dă scriitorul rus e unica soluție firească și practică.

Se pare că în Rusia se găsesc mulți oameni de bine cari, atinși de cuvintele umanitare ce stăpânesc în mare măsură și literatura rusească a ultimelor decenii, sânt dispuși a recunoaște tuturor drepturile cu cari i-a înzestrat natura și sânt aderenți sinceri ai culturii.

**Episcopul Caransebeșului despre partidul naționalităților.** Cercurile ungurești după alegeri speraseră că mult trimbișatul partid român »moderat« se va înființa. Nădejdea aceasta și o puseseră mai ales în prelații români. Prelații români, însă, n'au socotit de lipsă să ia inițiativa noiei mișcări. Dintre acești prelați, noul episcop al Caransebeșului a făcut și câteva declarații cari dovedesc o înaltă înțelegere a misiunii ce trebuie s'o împlinească prelații români.

»Prelații români — a declarat episcopul — nu iau parte în politica militantă și atitudinea aceasta ne-am părăsi-o numai în cazul dacă, cum am nădăjduit, guvernul ar face anumii pași de apropiere.

*Prelații români astăzi nu pot să facă ei cel dintâi pas, dar nici nu e de lipsă. În cele din urmă, organizația partidului național-român trebuie socotit ca factorul chemat să apere interesele poporului român.*

Multe și mari sânt gravaminele, dar lecuirea lor o așteptăm dela guvern, cum ni-a pus o în vedere contele Tisza, în discursurile sale rostite cu prilejul campaniei electorale.

**Biserica românească în Ierusalim.** Din București ni-se anunță că situl Sinod al României a pus la dispoziția d-lui Th. Burada, cunoscutul etnograf, suma de 3000 lei, spre a cumpăra la Ierusalim terenul ne-

glistrele, dar mai ales în cele înalte. Timbru sonor și puternic cu o admirabilă coloratură în care și păstrează toată dulceața și claritatea care e una din calitățile de frunte ale vocii sale, deși de un volum așa de mare.

Temperament egal cu puterea volumului său, organul acesta plin și curat, de o vigurositate fără seamăn, are în același timp o abundentă bogăție de expresie, ceva plin de farmece și de vrajă. În doina »După ochi ca murele« pe care a cântat-o cu o delicioasă naturalitate în stilul nostru popular, a pus pare că un farmec tainic cu care ne-a strecurat în suflet cuvânt cu cuvânt, toată simțirea palpitană a dorului și dragostei aceleia sublime, ce respiră din iubirea de foc a flăcăilor noștri voinici. Mărcuș a înțeles și știe cânta doina mai frumos de cum se poate închipui.

În »Romanța din Aida« a dovedit și ne-a lăsat să pătrundem o clipă, chemarea lui de artist mare. Acompaniamentul a fost discret ținut, la piano de excelența noastră pianistă arădană, Dra Onora Luca.

Și cât de mare ne e bucuria azi, când, descoperind puteri noi, așa de frumoase și de așa preț ca în Mărcuș și Crișan, întrezărind a avea un templu de artă al nostru, nu ne putem sfii a afirma că tinerii noștri artiști vor putea pași fără șovăială pe scenele cele mai mari din lumea artei, spre fala lor și a noastră!

cesar pentru construirea în localitate a unei biserici ortodoxe române.

D. Burada este președintele comitetului de inițiativă însărcinat cu strângerea fondurilor pentru construirea sfântului locaș.

**Convenția comercială cu România.** Ni-anunță din Budapesta: Comisia economică austriacă se va întruni Miercuri, în 13 Iulie, pentru a lua în dezbateri proiectul despre convenția comercială cu România.

**Primul ministru bulgar în Viena.** Din Viena ni se anunță că primul ministru al Bulgariei, d. *Malinov*, care petrece în capitala Austriei deja de mai multe zile, a vizitat ieri pe contele Achrental, ministru de externe.

**Biserica românească în Macedonia.** Din Macedonia se anunță știri îmbucurătoare în priviștea luptelor românilor pentru triumful cauzii lor. Aceste lupte se dau deocamdată în jurul chestiei bisericești, biserica fiind și acolo unul din stâlpii cei mai puternici ai românismului. Știe că prin faimosul articol opt din proiectul de reformă bisericească, se prevedea că biserica aparțin nu comunităților cari le-au ridicat, ci autorității superioare, adică Patriarhiei. Faptul acesta a alarmat pe românii amenințați a și pierde drepturile lor câștigate prin trădărea dela 1905

Articolul opt ar fi putut fi favorabil și românilor, în cazul când aceștia ar fi avut episcopi lor. Dar nu i au. Căci sfoșările lui Apostol Murgăit de a câștiga un episcopat pentru aromâni n'au avut nici un rezultat. Tot pentru acest scop a fost convocat la Bitolia congresul preoților români macedoneni. Se speră însă că în curând românii din Macedonia vor avea eparhia lor. Chestia bisericească s'a rezolvat acum în ultima d'ntă a parlamentului otoman.

Acest parlament a făcut un act de dreptate stabilind însă — în urma cererii reprezentanților românilor în acest parlament — că dreptul de proprietate al bisericilor nu este al patriarhului ci al majorității locuitorilor, cari compun comunitatea. În chipul acesta bisericile din comunitate în cari românii sânt în majoritate, vor fi ale acestora. După dreptul de proprietate urmează și dreptul de administrare. Astfel rolul patriarhului din Fanar a fost redus la acela de șef al bisericii grecești, rămânând ca celelalte naționalități să se conducă singure în ce privește chestia lor bisericească.

În parlamentul turcesc, cu această ocazie, ni prezentanții aromânilor au avut o atitudine demnă. Remarcabil este cu deosebire discursul ținut de d. senator N. Bașarla. (În altă parte a ziarului publicăm acest discurs). Printre românii macedoneni, ca și printre toți românii rezolvarea chestiei bisericești din Macedonia a produs o excelentă impresie.

**Parastas pentru victimele alegerilor.** Din București ni-se scrie: Din inițiativa dlui Juare Movilă, maestru-director al societății muzicale »Hora«, *Duminecă în 27 Iunie a. c. ora 9 dimineața*, se va oficia la biserica sf. Nicolae Șelari din str. Doamnei, un parastas pentru sufletele eroilor neamului românesc, căzuți victime ale ultimelor alegeri din Ungaria.

Cântările religioase la liturghie și parastas vor fi executate de corul mixt al soc. »Hora« sub conducerea maestrului Movilă.

Sânt invitate la această ploasă și patrioții a manifestare, toate societățile culturale, comerciale și industriale, delegații corporațiilor de meseriași cu drapelul precum și orice bun român, care crede că trebuie să aducă un prinos de recunoștință memoriei celor adormiți pentru cauza românească.

**Reducerea rolului lui Burdea.** Cât a plecat Burdea din frumoasa lui »Intrurintă« pe lângă guvern, ne arată un articol scris de un z'ar unguresc din opoziție din Lugoj. Acest ziar, »Lu-



gosl Elenőre, face bilanțul alegerii și scrie între altele următoarele:

Unul din rezultatele însemnate ale alegerii este reducerea la minimum a înfrunțirii lui Burdea pe lângă guvern. Guvernul nu a primit sprijinul lui Burdea, oferit de el cu mare viltă. De unde în era coaliției Burdea se înputernicise atât de mult, încât ajunsese un fel de organizator electoral și pe la sfârșitul epocii coaliției se vorbea că Burdea va ajunge organizatorul de căpetenie al alegerilor în toată Ungaria de sud, guvernul dlui Khuen a fost lămurit că ceia ce poate face Burdea, poate săvârși administrația și fără el, cu deosebirea că alegerile vor costa mai puțin și rezultatul alegerilor nu va provoca ura cea mare care înconjură în general numele lui Burdea în sudul țării.

Cele ce au urmat au dovedit că informația asta a fost exactă. Guvernul a avut mari succese în sud. Dacă alegerile ar fi fost conduse de Burdea, rezultatul prielnic firește ar fi fost pus în contul lui și meritul de căpetenie al zdrobirii partidului naționalist ar fi fost al lui Burdea. De sigur el ar cere acum răsplată cuvenită, neoprindu-se pînă la titlul de baron. Dar s'a dovedit că succesul alegerilor nu se atribuie decît administrației.

Reiese că Burdea se bucură la unghiul de acelaș antipatii ca și între noi. Ca orice trădător, unghiul se conving că și Burdea costă mai multe parale decît face. Dacă ar fi fost încredințat să facă alegerile, ele ar fi costat mai mult, cum spun unghiul. Așa plusul nu a trecut în punga »Excelenței Sale«...

Burdea și-a trăit deci tratul. *Der Mohr Kanu gehn...*

Asta-i soarta meritată a trădătorului.

## Congresul bisericii sârbești și procesul mănăstirilor.

Congresul bisericii sârbești, ținut zilele trecute a adus și pentru noi câteva noutăți interesante. Partidul independent sârbesc voind să nimicească pe radicali s'a folosit de toate mijloacele ce i-au stat la dispoziție. A desgropat trecutul radicalilor și a arătat toate necorectitățile săvârșite de ei. S'a discutat mai ales foarte mult despre procesele mănăstirilor din Bănat. Radicalii spre a-și câștiga popularitate au reluat înainte de câțiva ani procesul în contra mănăstirii din Hodoș Bodrog, cu toate că nu aveau de fel șanse să câștige.

Advocatul radical Dr. D. Musitchi, care a purtat acest proces a avut venite foarte frumoase. Radicalii chivernisau fondurile bisericești sârbești ca și când ar fi fost averea lor privată.

Între observările ce le-a făcut comisia de revidare a congresului actual, dificultând anumite sume cheltuite fără de scrupul și conștiință sânt și următoarele: În 1903 s'a dat lui Dr. A. Mușitchi pentru revindicarea mănăstirii Hodoș, 5000 cor., lui Dr. P. Iancovici în procesul fond. Trandafil 3000 cor. În 1904 pentru procesele comunelor, cari se despart de sârbi 14029 cor. 70 fil. Pentru pierderea acestor procese 7147 cor. 12 fil. de unde și dlui Dr. E. Babeș 4100 cor. În 1905 a mai primit Dr. E. Babeș 400 cor. În 1906 în procesul mănăstirilor s'au cheltuit 33.456.64 cor. Anume s'a dat dlui Dr. B. Ilici 12.787 cor. 15 fil., lui Krasoievici 160 coroane 50 fileri dlui Dr. I. Paciu 950 cor., lui Dr. P. Iancovici 12.200, lui G. Gurcovici 1771 cor. 21 fil. lui d. Dr. E. Babeș 4500 cor., precum și alte cheltuieli extraordinare.

În procesul contra românilor pentru mănăstirile din Bănat s'a cheltuit în anii 1905 și 1906 cu totul 54.792 cor. 83 fil. În 1907 s'a plătit pentru procese lui Dr. Ilici 5000 cor. 66 fil. Krasoievici 1562 cor. 37 fil. Dr. E. Babeș 1800 cor. Dr. P. Iancovici 5.53 cor. Lui Dr. D. Mușitchi pentru măn. Hodoș 5000 cor., acelaș 2658. În procesul contra dlui Dr. Iosif Gal pînă la sfârșitul anului 1908 s'a plătit 20.895 cor. 19 fil. Anume Dr. E. Babeș 8251 cor. 30 fil. Specialiștii 981 cor. 23 fil. Dr. P. Iancovici 190 cor. Dr. Ilici 11.422 cor. 66 fil.

În special pentru procesul mănăstirilor din Bănat au cheltuit sârbii pînă acuma 104014 cor. 94 fil. S'a dat anume adv. Br. Ilici 233.77 cor., archim. Il. Zeremski 13561.34 cor., Dr. Tihomir Turcsányi, prof. 3600 cor., Dr. M. Milosavlavici, adv. 2000 cor., Dr. Emil Vasilevici, adv. 8000 cor., Dr. P. Iancovici 4000 cor., Dr. Kosta Hadzsia, adv. 14500 cor., Dr. D. Mușitchi, adv. 10000 cor., Dr. Sandor Pongrácz, adv. 2000 cor., Dr. St. Maleșevici, adv. 10000 cor., Dr. Anton Günther 12000 cor., Milan Nedelcovici, prof. 500 cor., Mladen Karanovici, ziarist 600 cor., Dr. Alexa Ivici, ziarist 1500 cor., Dr. G. Krasoievici, fiscal 21194.06 cor., spese diverse 325.77 cor. E de însemnat că președintele actual a curiei d. Günther a primit suma de mai sus în anul 1906.

Aceste destăinuiri ne interesează și pe noi, mai ales, că din ele putem ști, cu cine poartă biserica noastră procesul pentru cele 3 mănăstiri din Bănat.

## Scrisori din București.

Informatorii străinătății. — Un nou ziar naționalist. — Faima marinariilor români. — Măsuri în contra speculațiilor. — Coloniile școlare. — Mișcarea de boicotare contra grecilor.

București, 23 Iunie v.

Din când în când citim în zărele din străinătate știri foarte curioase, uneori revoluționare cu privire la cele ce se petrec în România. Faptelor fără de nici o importanță li-se dă o estensivitate extraordinară și, în schimb, evenimentele mari sânt trecute cu vederea. Când este însă vorba de lucruri și fapte, cari nu ne fac cinste, o, atunci zărele străine se grăbesc să înregistreze cele mai mici amănunte. Cum să explică această stare de lucruri? Marile zăre din străinătate au la București corespondenți jidan, cari, ca și co-nașionalii lor din comerț și industrie, nu cunosc nici un scrupul, când este vorba de câștig. D. bitează cele mai mari neadevăruri, știind că nu vor fi controlați de nimenea.

Dar nu despre minciunile debitate cu scopul de a compromite țara vreau să vorbesc aici. Ci despre ușurința cu care se dă crezare tuturor halucinațiilor unor pribegi fără de patrie și fără de ideal. După cum se știe, M. S. Regina Elisabeta în ultimul timp a suferit mult din cauza unei operații. Starea ei, spre bucuria tuturor, este astăzi cât se poate de satisfăcătoare. Zărele străine au publicat însă știri alarmante cu privire la sănătatea M. S. Reginei.

Numărul de Duminecă al ziarului »Lokalnzeiger« din Berlin a sosit la București cu știrea despre încetarea din viață a suveranei, iar în suplimentul ilustrat al acelaș ziar se publica un instantaneu care reprezenta cortegiul funebru. Firește la București lumea a rămas scandalizată de atâta superficialitate. Și cu drept cuvânt. Căci chiar dacă

n'ar fi fost vorba de o regină, dar Carmen Sylva este mi se pare una dintre cele mai mari poete germane. Așa se interesează nemții de oamenii lor mari? Este însă de mirare cum directorii zărelor străine nu învață nimica din rușinea la care îi expun corespondenții lor ovrei, cari își închipule că dacă pot vorbi de »persecuțiunile în contra ovreilor«, cu acelaș ușurință pot transmite și știrea falsă despre moartea reginei. Poate pățania lui »Lokalnzeiger« va servi de lecție tuturor zărelor străine și vor fi mai circumspecte când este vorba de a publica știrile trimise de corespondenții lor din București.

Ideia naționalistă cuprinde tot mai mult teren. Dacă la București curentul naționalist nu este atâta de puternic, în schimb în orașele din provincie numărul celor ce se înscriu supt steagul ridi at în numele românismului, crește zilnic. Astăzi avem în provincie câteva zăre și reviste, foarte bine redactate cari sânt puse în serviciul ideilor propagate cu atâta căldură de dd. Iorga și Cuza. Alături de »Neamul Românesc«, trebuie să amintim eminenta revistă »Domnia Legilor«, care apare la »Râmnicul Vâlcea«, sub conducerea dlui A. Livereanu, care lucrează cu mult a-ânt pentru propagarea ideilor naționaliste.

Acum a apărut la Râmnicul Sărat un nou organ de publicitate, »Cuvântul«, redactat de tânărul avocat M. Dicescu. În articolul program al »Cuvântului« citim următoarele:

»Această foaie alături de surorile mai în vârstă, va fi ecoul puternic al unor oameni cu mult dor de binele patriei lor, semnalând pretutindeni răul, cercetând și răspândind mijloacele de vindecare.

Vom fi cultivatorii neobosiți ai principiilor programului partidului naționalist-democrat, vom fi apărătorii imparțiali a tot ce se va urma pentru prosperitatea acestei Români, dar și bișuiitorii neîndurași ai acelor, cari ni au dus țara de răpă.

Sântem tineri, ca să luptăm cu toată energia pe care o cere mișcarea noastră; sântem cu sufletul destul de curat ca să nu avem de ce roși; sântem plamadețul unei epoci de frământare a durerilor și nevoilor neamului, sântem și cei mai în puțință să ne cunoaștem starea și ce anume să cerem; sântem mai ales încrezători în puterile oamenilor cin:tiși și în isbânda idealului nostru, și vom învinge.«

Fr.:moase vorbe și orice român adevărat le dorește succes binevoitor tinerilor grupați în jurul acestei foi.

Cargobotul *Indeficiater* de supt pavilionul austriac, în timpul cât a stat la Brăila, concediind o parte din vechiu-i echipajiu, care era format din marinari dalmațieni, a angajat doisprezece marinari români, cari, din cauza hărniciei și a disciplinei lor, au început a fi foarte apreciați în timpul din urmă. Comandantul vasului a declarat că la întoarcerea sa prin România își va completa întreg echipajiu cu marinari români.

D'n toate părțile țării se anunță anul acesta o recoltă îmbeșugată. De mulți ani n'a mai fost în România o recoltă atâta de bogată. La orașe, dar mai ales la țară, aceasta se resimte. O nouă viață se observă acum în satele triste de altădată. Dar tocmai acum speculanții caută să profite de naivitatea țărănilor, pătind, firește cu prețuri foarte mici, recolta înainte. Spre a-i apăra pe țărani de acești speculanți străini, ministerul de interne a dat următoarea circulară:

»Avem informațiuni că prin unele județe se află veniți o mulțime de samsari, cari mergând din casă în casă pe la țărani, le arvunesc pentru cumpărare cerealele pe cari încă nu le-au strîns de pe câmp, dându-le prețuri cât se poate de mici.

Vă rugăm să dați de urgență ordine autorităților administrative și comunale din județul d-voastră, să cerceteze pretutindeni și să ia măsuri pe deoparte să oprească această înșelătoare,

Pentru cumpărare  
de  
pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ  
Weismayr Ferencz  
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

iar pe de alta să deștepte pe săteni a nu-și vinde astfel de pe câmp produsele lor, ci după ce le vor recolta, să se intereseze de prețul cu care se vând pe piețele publice, cotele fiind publicate la fiecare primărie și să se vândă atunci, în diferitele centre din județ, stabilite în acest scop?

Sumele necesare pentru întreținerea elevilor debili din școlile primare în localități climatice au fost adunați, grație generozității publicului și stăruințelor depuse de câțiva oameni de inimă și prieteni ai școlii.

Iată localitățile, în care vor fi trimiși anul acesta elevii: La Breaza de Sus vor fi trimiși șezeci de elevi, la Telega optzeci, la Sălătruc optzeci, la Slănicul din Prahova optzeci, la Rucăr o sută, la Comarnic optzeci, la Poiana Țapului o sută, la Dragoslavele optzeci, la Predeal șezeci, și vre-o două sute în alte stațiuni climatice. Elevii sânt, în tot timpul petrecerii lor în aceste localități, supuși la instruirea învățătorilor și învățătoarelor angajate spre acest scop de minister. Afară de învățători, pe lângă fiecare grupă de elevi au fost numiți câțiva pedagogi.

Este indecște cunoscută pirateria de la Pireu, care a stârnit o revoltă atât de legitimă pretutindeni printre români.

Poporul românesc la rindul său vrea să-i facă pe Greci să simtă că în adevăr românii sânt o forță, care trebuie respectată. Ei vor să dea Grecilor o lecție pentru viitor. Astfel din toate orașele, în care grecii locuiesc în număr mai mare, se semnalează un puternic curent de boicotare a mărfurilor grecești și a comercianților greci. Mișcarea este mai puternică în orașele Brăila, Galați și Constanța. În Constanța spiritele sânt cu deosebire agitate. Având în vedere că grecii locuiesc în mare număr în acest oraș, că mulți se bucură de drepturile politice, fiind dintre vechii locuitori ai portului, se prevăd lupte înverșunate în acest oraș între elementul grecesc și cel românesc. La fruntea mișcării de boicotare din Constanța stă un comitet de acțiune compus din meseriași și negustori români. Aceștia au convocat populația românească la o întrunire în sala otelului Regina. Aici, arătând rezultatul demersurilor diplomatice, oratorii au accentuat că, pe lângă satisfacția dată pe cale diplomatică, poporul român vrea pedepsirea acelor cari au batjocorit drapelul țării, bruscând personalul de pe vaporul *Impăratul Traian*. Comitetul de boicotare din Constanța a hotărât să lucreze paralel cu secțiunea locală a *Ligii culturale*, pentru ocrotirea negustorilor greci și încurajarea comerțului român. Nu trebuie să ne închipuim că această mișcare va dura timp mai îndelungat. În orice caz ea este caracteristică și îmbucurătoare, având în vedere locul unde a pornit. E o probă despre dezvoltarea sentimentului național în orașele comerciale ale României, țarașe în care până acum domnea un periculos cosmopolitism.

Correspondent.

## Chestia bisericească în Macedonia.

Discursul senatorului român N. Bațaria, rostit în parlamentul turcesc din Constantinopol.

— După ziarul grecesc »Prodos«. —

Domnilor Senatori!

Din capul locului vă asigur că n'am să vorbesc nici pentru bulgari nici contra grecilor, de oarece aceasta nu cadrează cu seriozitatea acestui corp. Apoi voi observa, că nu trebuie să se pronunțe cuvântul »Macedonia«, care a murit de mult, căci acest cuvânt a fost înmormântat de remarcabilul bărbat de stat, actualul nostru coleg Hilmi Pașa. Țara aceasta trebuie să se

denumască: Vilactele europene otomane. (Aplauze prelungite).

Sahib Molla ef. Întrebuințarea cuvântului Macedonia este interzisă și de legea sacră.

D. Bațaria Este vorba de chestia bisericilor, chestia cea mai importantă și doresc să spun câteva cuvinte asupra ei. Dacă veți admite acest proiect să fiți siguri că el va aduce mari și reale servicii, atât otomanismului cât și creștinismului.

Bisericile deja în funcțiune vor rămâne, cele închise vor intra în funcțiune și deosebit de acestea se vor mai ridica altele noi, peste 200, fără ca creștinii să suporte vre o cheiturală în acest chip totul se face în folosul creștinismului. Nu trebuie să uităm, că guvernul nostru este în acel ș timp otoman și musulman. Cu toate acestea guvernul musulman își impune mari sacrificii în favorul creștinilor pentru restabilirea liniștii, lucru care cu elogiul va fi aprobat de Europa întreagă. Această faptă constituie tocmai un elocință răspuns dat Europei pentru prejudiciile ei asupra fanatismului musulman.

Grecii susțin, că dispozițiile acestui proiect sânt nedrepte. Dar eu socotesc că din aceasta se vor folosi mai mult grecii. Dar în orice caz interesul otomanismului primează toate celelalte interese.

Bisericile, care ne preocupă s'au ridicat prin contribuția poporului, fie în bani, fie în materiale.

Fiecare creștin a cărat piatră și nisip pentru construirea lor. Nici Patriarhatul, nici Exarchatul, dar poporul le-a construit. Fi manurile în baza cărora s'au ridicat, le lua poporul prin mitropolii, cari se adresau sublimii Porții. Așa încât autoritățile spirituale serveau numai ca mijlocitoare către guvern și popor. Pretențiile autorităților spirituale asupra acestor biserici s'ar asemăna cu pretențiile de paternitate ale unuia preot asupra unui copil pentru faptul că ar fi eliberat actul de botez al copilului.

Bisericile nu sânt o marfă, dar donațiuni către Dumnezeu.

Când vorbim de biserică trebuie să ne desbrăcăm de orice palimă și să fim fără prihană. Din nenorocire însă, neînțelegerea în această chestie ia proporții mai mari.

Eu mă așteptam la o minune, ca această neînțelegere să fie aplanată între cei interesați, dar aceasta nu s'a întâmplat.

De acela guvernul ne prezintă acest proiect de lege pentru dezlegarea chestiei.

Cu toate că bisericile sânt proprietatea poporului, totuși guvernul a luat ca bază majoritatea și minoritatea fondatorilor.

În chipul acesta se învederează, că preferință au avut tot grecii, deoarece se admite în principiu că bisericile s'au ridicat în numele Patriarhatului. Dar la ce bun atât tapaj?

Nu cumva creștinii nu pot să se roage grecește sau bulgărește de o potrivă lui Dumnezeu?

Nu cumva poți să te aștepți de aci la un folos practic? Nu.

Aceste ciocniri între bulgari și greci puteau fi îndreptățite pe vremea absolutismului, când se urmărea desmembrarea Macedoniei. Dar acum toate aceste visuri au dispărut, fiindcă aceasta reclamă schimbarea noastră de regim.

Prin urmare eu propun să admiteți acest proiect de lege.

## Discuția adresei de răspuns la mesaj.

— Ședința Camerii. —

Budapesta, 8 Iulie.

Este caracteristic faptul că ziua cea din urmă a discuțiilor în cameră a început cu discursul unui deputat național român. D. Dr. Șt. C. Pop, a denunțat camerei unu din nenumăratele călcări de lege fățișe în timpul campaniei electorale. În calitate sa de deputat ales dânsul a fost reținut de jandarmi și i-s'a ordonat să se întoarcă din Boroșineu unde venise la alegerea părintelui Lucaciu. Aici locotenentul de jandarmi încerca să-i explice că dreptul de inviolabilitate apără numai pe deputații validați de cameră, deși în realitate legea îl acordă expres deputaților imediat după proclamarea alegerii lor, anume spre a-i apăra de asemenea abuzuri.

Zugrăvirea abuzurilor prin d. Dr. Șt. C. Pop a revoltat o mare parte din cameră. Este însă caracteristic că s'au găsit deputați unguri cari au strigat că nu ar fi fost lucru prea grav dacă jandarmii și-ar fi realizat amenințarea de a-l bate cumplit. Șovinismul îndrăjit își arată colții respingători în cuvintele acestea și ne arată sentimentele adevărate ale ungarilor față cu noi.

Opoziția dlor Justh și Apponyi a dovedit încă odată că nu este decât un exponent al guvernului. Proiectul de răspuns la mesaj al acestui partid citit de Apponyi cuprinde întocmai ca și al guvernului cerea votului universal, dar cu condiția de a se menține statul unitar unguresc și stăpânirea intelectualității. Partidul guvernamental a aplaudat puternic pe aliatul său.

Ședința.

Președintele Berzeviczy Albert deschide ședința la orele 10 și 1/4. După aprobarea sumarului ședinței trecute, înainte de a se intra în ordinea de zi, președintele dă cuvântul deputatului român dr. Ștefan C. Pop, care anunță camerei

Violarea imunității.

Dr. Șt. C. Pop: După ce s'a sfârșit alegerea mea de la Șiria, m'am dus la Boroșineu, unde era candidat naționalist d. Dr. Vasile Lucaciu, — m'au oprit însă 3 jandarmi. Locotenentul de jandarmi mi-a ordonat să plec din cerc cu cel mai apropiat tren. Inzadar m'am referit la dreptul meu de imunitate. Toți jandarmii, începând de la câprar, au început să discute chestia imunității, spunând că *imunitatea începe numai după verificarea mandatului*. (Ilaritate).

Într'o altă comună m'am dus să-l cercetez pe preotul local. La miezul nopții a venit un jandarm și mi-a ordonat să plec numaidecât. I-am spus că sânt deputat, dar jandarmul mi-a răspuns că dacă nu plec, o să mă pună pe căruță, încât n'o s'o uit cât trăiesc. (Sgomot mare).

O voce (dintre guvernamentali): Nu e lucru mare! (Sgomot. Protestări).

Huszár K.; Cum să nu fie lucru mare.

**Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta** pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: **2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.**

**Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.**

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeii separate, în oricare parte a Ardealului. Improvință la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu desemne. — Să fim atenți la firmă.

(Sgomot mare. Poporalii bat scaunele. Voci: Așa se respectă imunitatea!)

**Ștefan C. Pop:** Jandarmii m'au luat apoi între ei și cu forța m'au dus din comună. (Sgomot. Strigăte).

**Președintele:** Cazul acesta de violare a imunității se va da comisiei de imunitate.

#### Adresa guvernului.

Se intră în discuția răspunsului la mesajul de tron.

**Láng Lajos** (raportor) constată cu bucurie că s'a restabilit armonia între Coroană și națiune și acestei națiuni e a se mulțumi.

**O voce:** Că an de an emigrează în America 200.000 oameni (zgomot).

**Láng Lajos:** — că țara face progrese. (Sgomot mare. Guvernamentalii se răsucesc către opoziționali).

Roagă apoi Camera să primească proiectul de răspuns prezentat în numele comisiei.

#### Adresa Kossuthiștilor.

Contele **Apponyi** acceptă tot ce a zis raportorul despre armonia dintre națiune și Coroană, dar vede în declarația aceasta nu un fapt ci numai o dorință (aprobări la opoziție). Își exprimă nemulțumirea cu mesajul de tron și declară că n'are încredere în guvern fiindcă a disolvat parlamentul fără să aibă indemnitate bugetară (llaritate la guvernamentalii). Majoritatea a pornit în luptă cu principiul puține, dar bani mulți (Aprobări și aplauze la kossuthiști).

Prezintă apoi un proiect de răspuns în care se spune că a fost iloyal din partea guvernului de-a pune în gura M. Sale declarații prin care se aprobă rezultatele alegerilor. Roagă apoi pe Maj. Sa să oprască guvernul de a mai face declarații cari pot să compromită imparțialitatea Coroanei.

Adresa se exprimă contra statificării administrației și pentru pragmatica funcționarilor. Aprobă autonomia catolică.

*In ce privește reforma electorală, cere ca această chestie să se rezolve pe baza votului universal, pelângă garantarea caracterului național al statului ungar unitar și garantarea eghemoniei clasei intelectualilor.* (Aprobări la guvernamentalii).

Partidul se declară pentru tariful vamal autonom și banca independentă, admitând pentru realizare numai timpul necesar pentru lucrările preparatorii. Adresa stăruie pe lângă drepturile Ungariei la Bosnia și protestează împotriva tria-lismului (Rakovszky ap obă. Mișcare).

Rog Camera să primească proiectul meu de răspuns.

#### Adresa Justiștilor.

Ședința se suspendă pe cinci minute după re-deschiderea ei la cuvântul

**Batthyányi Tivadar** atacă guvernul care și la alegeri a dat dovadă că e un guvern reacționar. Armonia între Coroană și națiune e serioasă numai dacă e sinceră. Așa cum o plănuește guvernul nu e armonie.

Partidul nostru n'are încredere în guvern, fiindcă nici n'a încercat să obție dela parlament indemnitatea. Dacă, înainte de alegeri, ar fi prezentat camerii proiectul despre indemnitate, — noi l-am fi votat (Zgomot).

**Voci** (la guvernamentalii): Nu minți!

**Batthyányi:** L-am fi votat cu condiția ca guvernul în restimp de 3 luni să prezinte Camerii proiectul de lege despre reforma electorală. (Sgomot la guvernamentalii).

Atacă apoi guvernul pentru actele de volnicie săvârșite la alegeri și prezintă un proiect de adresă pe care să-l primească.

*Adresa partidului justhist stăruie pe lângă introducerea votului universal, egal și secret și declară că partidul va lupta fără con-tenire până se va realiza această reformă.*

Cere pământ pe seama micilor proprietari. Cere parcelarea pământurilor cari aparțin fondu-

rilor religioase. — ca cetățenii să nu fie nevoiți a emigra din țară. Cere pragmatica funcționarilor și asigurarea muncitorilor invalizi.

#### Sfârșitul ședinții.

La sfârșitul ședinții ministrul de agricultură **Serényi Gusztáv** a depus *proiectul de convenție comercială cu România* și un proiect despre opre-liștea pășunatului.

La orele 2 fără ceva ședința se ridică.

Ședința următoare mâine.

## Situația politică.

### Discuția proiectului de adresă.

Toate partidele și-au designat oratorii pentru discuția proiectului de adresă. Din partea parti-dului nașunilor nemaghiare va vorbi d. Dr. T. **Mihali**, prezentând proiectul separat al partidului. Din partea kossuthiștilor va vorbi contele **Apponyi**, din partea justiștilor contele **Batthyányi**, iar proiectul clericalilor îl va tâlmăci deputatul **Rakovszky Béa**. Partidul numit al gospodarilor și-a designat și el un orator special, în persoana de-putatului **Szabó I.** care va prezida așiderea un proiect separat.

Ordinea în care oratorii vor urma la cuvânt, s'a stabilit după proporțiile singuraticilor partide opoziționiste. Astfel întâiul orator la discuție va fi contele **Apponyi**.

Guvernul speră ca discuția să se termine deja către jumătatea a doua a săptămânei viitoare, venindu-le apoi rindul celorlalte proiecte. Se va ve-dea în curând dacă evenimentele vor confirma ori nu speranțele.

### Prigonirea unui fost candidat național.

Din Oradea-Mare ni-se anunță urmă-toarele:

Procurorul din localitate a început două procese de agitație împotriva fostului can-didat național al cercului Tinca, vrednicul naționalist **Dr. Aurel Lazar**. Dânsul este acuzat că ar fi săvârșit crima ațâțării împotriva statului în cuvântările sale de program, rostite în două comune pe timpul campaniei electorale. Ceia ce-i mai revol-tător și desgustător e că denunțul pentru aceste procese a fost făcut de un român, preotul **Aurel Roxin** din Coașd, vărul cu-noscutului protopop trădător **Roxin**. Ca martori sânt citați tot doi români, un în-vățător și un notar.

**D. Lazar** a fost chemat și interogat de judecătorul de instrucție.

### Prigonirile din Făgăraș.

Guvernul a început, cum am anunțat, pri-goniri furioase în comitatul Făgărașului pen-tru alegerile din urmă. Suspendările și de-stituiriile de funcționari se țin lanț. Dăm aici lista notarilor suspendați.

**D. Ioan Tulbure** din Galați, d. **Vichentie Grama** din Riușori, d. **Valer Szászsebesi** din Perșani, d. **Ioan Orate**, vicanotar din Tohanul-vechlu, d. **Al. Comșa**, notar în Scorei.

A mai fost suspendat și d. Dr. **Teodor Po-pescu**, fiscalul orașului Făgăraș.

De asemenea au fost suspendați până acum următorii învățători:

**D. Ioan Berescu** din Făgăraș, d. **Machedon** din Perșani, d. **Ioan Manișu** din Comana inferioară.

Inspectorul școlar **Szabó** ține adevărate anchete cu învățătorii, întrebându-i pentru ce au votat cu nașionaliștii, refuzându-le vizarea chitanțelor pen-tru lefuri, amenințându-i în fel și chip și la urmă destituindu-i.

A mai fost suspendat vicanotarul comi-tatului **Dr. Gh. Ganea**, iar medicul cercului **Viștea**, **Dr. Vasile Cucu** a fost suspendat din post încă înainte de alegere, pe cuvânt ca să fie împiedicat de a »terroriza«.

### Inepțiile dlui Panu comentate de un ziar ungursec.

*Budapesta 8 Iulie.* Ziarul »**Magyar Hirlap**« apărut astăzi seara publică un lung articol intitulat *Un glas treaz din România*, ocupându-se de articolul dlui Panu ca pe un glas îndreptat contra politicii noastre românești. Ziarul ungu-resc trege concluzia că și bărbații politici din România desaproabă direcția noastră politică și umple trei coloane și jumătate cu atacuri contra noastră.

### Ministrul de honvezi-me la Viena.

*Budapesta 8 Iulie.* Ministrul honvezi-meii **Hazay Samu** a plecat la Viena, unde va avea consfă-tuirii pentru proiectul de reformă militară. Pro-iectul se va prezinta, în cameră la toamnă.

## Scrisori din Bucovina.

— *Comemorarea lui Alecsandri și Eminescu la Cernăuți.* — *Adunarea de protestare din Storo-jineț.* —

Credincioși principiului stabilit anul trecut, stu-denții universitari români din Cernăuți au aranjat **Duminecă** o frumoasă serbare în memoria neui-taților poeți **Alecsandri** și **Eminescu**.

Vastul teatru municipal a fost înțesat de un public românesc aparținând tuturor straturilor sociale.

La ridicarea cortinei un cor compus din stu-denți și domnișoare în costum național întonează în aplauzele puternice ale publicului cântecele: **Pe-al nostru steag și La arme, frați români!**

Discursul festiv a fost ținut de profesorul uni-versitar d. Dr. **Sextil Pușcarlu**. Intr'o cuvântare scurtă dar bine simțită, d-sa a schițat activitatea ambilor poeți pe cari îl comemorăm astăzi, pre-cum și însemnătatea ce o au aceste serbări pen-tru românii bucovineni.

Au urmat apoi declamări din operele poezilor. **D-na Aristizza Romanescu** a recitat »**Venera și Madona**«, »**Somnoroase păsărele**«, »**Latina gîntă**« și »**Dulce bucovină**«. S'a oferit artistei un frumos coșuleț cu flori.

Artistul **Mărculescu** a declamat cu mult foc »**Peneș Curcanul**«, iar d. **Liciu** poeziile »**Sergen-tul**« și »**Dela Nistru pân' la Tisa**«.

Ca de încheiere a părții festive corul, sub con-ducerea studentului **Totoescu**, a executat câteva bucăți admirabile.

S'a reprezentat apoi comedia lui **Alecsandri** **Cinel-Cinel**.

După reprezentație, numerosul public românesc și-a dat întâlnire în grădina palatului național, pe-trecând câteva ore plăcute împreună cu artiștii trupeii dlui **Liciu**.

**Dumineca** trecută a avut loc la **Storojineț**, o mare adunare de protestare convocată de **Asocia-ția** corpului didactic român din Bucovina împotriva apucăturilor ucraine.

Adunarea, care s'a ținut în sala otelului Cen-tral și la care au asistat pe lângă aproape în-treaga învățătorime din district, cărturarilor din oraș și reprezentanții țărănimii, a fost prezidată de d. **Gheorghe Tofan**, președintele **Asociației**. Deschi-zând adunarea salută pe cei prezenți și expune scopul adunării care e chemată să dea un răs-puns hotărât la provocările rutenilor. Referentul **M. Chisanovici** arată în chip elocvent că obră-znicile rutenilor devin nerușinate. Amintește pro-vocările studenților ucraini și propune o rezolu-țiune care e primită unanim și cu aplauze.

Întreaga sală întonează imnul național »**Deș-teaptă-te Române**«.



Vorbește apoi dep. Dr. Isopescu-Grecul care expune activitatea sa parlamentară. O orațiune frumoasă, viu aplaudată rostește gospodarul Pavel Percec din Crasna, care propune o moțiune de încredere pentru deputatul districtului. Moțiunea pusă la vot este primită cu unanimitate. Vorbește apoi superiorul Olinic care cere cu insistență recunoașterea dreptului părinților de a hotărâ limba de instrucție a copiilor. În sfârșit vorbește d. Inspector Nuțu, dând expresie satisfacției sale, că vede o adunare atât de impozantă și dorind ca să ne întâlnim cât mai des, ca sa ne putem sfătui despre ce ne doare. Mulțumim celor ce au luat inițiativa acestei adunări, care era absolut necesară. Cu un apel la unire și muncă încheie conducătorul adunare.

Rezoluțiunea primită are următorul cuprins:

Adunarea de protest este convocată de Asociațiunea corpului didactic român din Bucovina și cercetată de reprezentanții tuturor satelor românești din district și de cărturarii districtului.

a) Protestează cu energie contra încălcării teritorului național din partea agitatorilor ucrainiți în frunte cu agentul ucrain Wolanski;

b) Respinge cu indignare amestecul din ce în ce mai provocator al Rutenilor în afacerile naționale ale românilor;

c) Cere cu stăruință ca consiliul școlar al țării să propună revocarea ordinului ministerial prin care se acordă membrilor consiliului școlar dreptul de a cerceta școlile;

d) Cere înlăturarea agentului ucrain Wolanski din district și din țară ca tulburător al păcii naționale;

e) și în sfârșit cere cu insistență ca guvernul să recunoască odată dreptul părinților de a hotărâ limba în care au să învețe copii lor la școală.

## Mandatul dela Ugra.

Oradea-Mare, 6 Iulie st. n.

Cum era de prevăzut, contele Tisza a reușit la mandatul dela Ugra. Partidul guvernamental s'a pus numaidecât pe lucru, nu cumva să scape cercul la noua alegere și a și convocat pe ziua de 10 Iulie st. n. o mare adunare publică în comuna Ugra.

Ziarele ungurești vestesc, că la aceasta adunare va vorbi contele Tisza și după expunerea motivelor ce l-au determinat să renunțe la mandat, va recomanda candidatura unuia Bölöni József.

Vestesc apoi ziarele ungurești că la numita adunare va asista și vicarul Mangra, dimpreună cu protopopul cercului N. Roxin.

Aceasta e, ceea ce ne privește. Natural că nu din motivul că am fi doar alterați cumva de ținuta trădătoare a acestor doi indivizi, pe cari astăzi nici un om serios nu s'ar mai încerca să i abată dela calea criminală pe care au apucat. Ne privește însă din motivul, că numiții Mangra și Roxin operează într'acolo, ca să fie «companiați de preoții cercului, pe cari îi presionează să ducă cu sine cât mai mulți alegători români.

Dacă acești netrebniți au avut până acum norocirea să scape de cuvenita răsplată pentru demoralizarea ce-au provocat o prin Bihor, corumpând poporul și invitând preoțimea să lupte contra partidului național-român, de data aceasta subsemnatul mă grăbesc a le adresa un: *«până aci și nu mai departe!*

Deșteptarea națională a Bihorului au săvârșit-o bravii români dela Ugra, ei au stat în fruntea impunătoarei lupte ce s'au desfășurat până acum în Bihor, mulți din ei au devenit martirii acestei

lupte, suferind temniță și grele pedepse bănești pentru ținuta lor bărbătească.

Și întru cât consorțiul Roxin—Mangra în nemărginita sa nerușinare încearcă să demoralizeze, să spargă rândurile și chiar ale acestui brav popor dela granița românismului, îl asigur că nici măsurile noastre de răpunere nu vor lipsi, ci se vor aplica față cu dâniți fără de nici o cruțare.

De asemenea îl asigurăm pe contele Tisza, că îi vom răspunde și lui în mod cuvenit în cazul de se va întâmpla să pună la cale nerușinatele presluni, abuzuri și terorizări de până acuma.

Nu vom tolera luarea în bătaie de joc, compromiterea, ori sufocarea manifestației de libertate națională a unui popor demn și conștient de misiunea sa măreață.

Și dacă însuși poporul va ști să pună stavilă ticăloșilor dușmanului, va ști să răpună pe trădători, am convingerea că și preoțimea română dela Ugra va fi în stare să se ridice la același nivel, va putea fi pătrunsă de același spirit și respingând ispitele demoralizatoare va preferi să intrunească respectul obștei românești.

Demnitatea națională, răspândirea și menținerea moralului național în Bihor, zădărnicierea acțiunii de distrugere a partidelor ungurești și a samsarilor trădători pretinde partidului nostru să intre în luptă.

Și nu mă îndoiesc, că în aceste momente însemnate fieștecare român dela Ugra își va ști datoria sa firească.

Dr. A. D. Lascu.

## Pentru victimele catastrofei din Bănat.

Creșterea orfanilor.

Se mai ofer a primi câte-un orfan:

Ioan Onea, econom în Kocsuba (u. p. Tenke, com. Bihor) un băiat de 10—15 ani.

Gheorghe Truțiu, croitor, Balinez, com. Caraș-Severin: un băiat de 10—12 ani, care să știe și scrie.

Ana Cotta, învățătoare în Izvin (com. Timiș): o fetiță de 10—12 ani.

Circularea episcopului Aradului.

P. S. Sa I. Papp, a adresat credincioșilor din dieceza sa o circulară în care îi roagă să contribuie, cu mult cu puțin, la ușurarea sorții inundațiilor.

Pres Sf. Sa a deschis subscripția cu suma de 500 cor.

În circulară se zice:

»Să grăbim deci, și noi a ne împlini datorința noastră creștinească, față de cei lipsiți.

Sântem săraci, dar bogat este milostivul, căci dania lui se va răsplăti după dreptate din partea celui de sus.

Din puținul meu am dat și eu 500 cor. pentru nefericiți, și acum vă rog pe toți, iubii mei filii suflători, primiți în inimile voastre pe acel atinși de urgie și alinați măcar în parte durerile lor prin darurile Voastre, izvorâte din iubirea de frate.

Să se mai convoace numai decât la ședință comitetul parhial din fiecare comună bisericească, și aceste comitete să voteze din banii bisericii pentru scopul atins un ajutor amăsurat stării materiale a comunel bisericești. Tot comitetul parhial să exmită din sânul său colectanți pe la toți parohienii comunei, cari vor îndemna cu tot dinadinsul pe fiecare suflet de creștin, să contribuie măcar cu 10—20 fileri pentru allinarea durerilor celor năpăstuiți de urgia vremii. În

ziua sfinților Apostoli Petru și Pavel ori și altă sărbătoare mai însemnată, să se cetească acest circulariu al nostru în toate bisericile, după cetirea lui să se poarte un tax deosebit spre a aduna și cu acela ocaziune obolul mi pentru cei nefericiți.

Toate sumele intrate se vor preda conducătorilor oficiilor parohiale, cari vor compune listele complete a donatorilor, și apoi sumele intrate dimpreună cu acestea liste le vor administra direct la Consistorul din Arad, cel mult până 1/14 Septembrie 1910...

Apelul »Tribunei«

Azi am mai primit următoarele contribuții:

Colecta dnei Frieda Crlea din Alba-Iulia: Aurel Cirlea și soția 25 cor., Ana Patia 2 cor., Aurel Stoica 5 cor., Virgil Vlad 25 cor., Dr. Camil Velican și soția 5 cor., Theodor Colbazi 5 cor., Knapf Iakab 5 cor., Dr. Koncz Victor 2 cor., Szócs Dánielné 2 cor., Matzky Emil 2 cor., Klüger Jenny 1 cor., N. N. 1 cor.	— — — — — Cor. 80
Gruia Floruțiu, Sebenico	— — — Cor. 10
Gavrila Pălagia, Bistrița	— — — » 25
Ion Corbul, Bistrița	— — — » 25
Dr. Aurel Novac, adv. Pecica	— — — » 20

Total: Cor. 160

Suma cvitată în Nr. de ieri: » 4493

De tot: C. 4653

Apelul partidului național

La mâna dlui Dr. Ștefan C. Pop au mai sosit următoarele sume:

Dr. Ștefan Chirilovicu, cand. de adv. Illa-Mureșnă	— — — — —	5
Emanuil Ungurianu, avocat Timișoara	— — — — —	20
Ioan Iercoșan, preot Pâncota	— — — — —	10
Trăian Radu, locotenent N. Lindewiese	— — — — —	10
Dr. Andrei Pop, adv. Bánffyhyad	— — — — —	10

## INFORMAȚIUNI.

A R A D, 8 Iulie n. 1910

— Starea reginei României. »Agenția mână« comunică următoarele:

Afiăm din izvor autorizat că starea M. S. ginei este foarte satisfăcătoare. Durerile și febra au încetat cu desăvârșire, somnul este liniștit. Maj. Sa se hrănește îndestulitor. Starea generală și dispoziția morală a suveranei sânt excelente. În aceste condițiuni se poate considera că Maj. Sa a intrat în convalescență.

Doamna Emilia Dr. Rațiu din Sibiu a plecat din castelul Peleş următoarea telegramă (8 Iulie n.):

»Majestatea Sa Regina este mult mai bine reconvalența începută, mulțămeste cu căldură — Maria Poenariu.

— Arestarea episcopului Aradului. Ziarele de Mercuri apărute în România au publicat știri sensaționale, primită din Cluj, că

»Episcopul Ioan Popp al Aradului a fost condamnat de către curtea din Cluj la 6 luni închisoare pentru preținse agitațiuni în contra statului...«

Aceiași zi primisem și noi mai multe telegramme din București, cerându-ni se lămuriri. Am răspuns imediat că la mijloc e o mistificare, fiind vorba de condamnarea protopopului Morlacei (com. Cluj) I. Pop, — anunțată cu zile înainte în ziarele bune.

Ziarul »Scara«, ce ne sosește azi, înregistrează aceste telegramme false, însoțându-le de următoarele rânduri ironice:

«Grație sacrificiilor enorme pe cari le face, Uniunea a fost azi singurul ziar care a anunțat că P. S.

Gulere și manșete mai frumos curățeste fabrica de spălat cu aburi

U N I Ő

Kluj—Kolozsvar, Ferencz József-út 101. Telefon Nr. 395.

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.



Episcopul Aradului, Ioan Pap, a fost condamnat de justiția maghiară la șase luni închisoare.

Enormitatea este atât de isbitoare încât nu putem să nu relevăm meritul confratelui care a comis-o.

Ca să se vadă însă la ce mijloace recurge Universul pentru a avea știri de senzație, facem cunoscut că «Ioan Pap, episcop al Aradului», despre care poporul nostru confrate anunță azi că a fost condamnat la șase luni închisoare, nu e altul decât dl. Ioan Pop protopop din Morlac.

— **După zece și cinsprezece ani.** Duminecă își vor da întâlnire în Brașov, din prilejul încheierii anului la școlile noastre medii și superioare, absolvenții gimnaziului nostru din anii 1895 și 1900. După lungi ani de despărțire vom vedea iarăși întruniți în sa a festivă a gimnaziului nostru o seamă de destui bărb. și ai neamului, cari părăsind acum 10 și 15 ani băncile gimnaziului nostru, și-a c. est poziții însemnate în viața publică românească. Va fi o sărbătoare frumoasă și înălțătoare de inimă, va fi o manifestațiune impunătoare a recunoștinței față de alma mater din partea elevilor de odinioară.

Din acest îmbucurător prilej serbarea încheierii anului școlar va fi de astădată mai solemnă ca de obicei. După oficierea sf. liturghii în biserica Sf. Nicolae, la care vor participa profesorii, foștii elevi și elevii actuali, se va ține în sala festivă a gimnaziului obișnuita serbare școlară. Dl. dirigent al școlii reale G. Chelaru va rosti discursul festiv, va cânta corul elevilor și se va face premiera elevilor din partea părintelui Dr. V. Saftu, președintele Eforiei școlare. Va vorbi apoi directorul școlii secundare dl. Virgil Onțiu, salutând pe elevii de odinioară întruniți la festivitate. D-lui director va răspunde unul dintre foștii elevi.

După amiază la orele 6½ va avea loc în sala festivă a gimnaziului o șezătoare, a cărei program în liniamente generale va fi următorul: Poetul nostru Octavian Goga, absolvent de acum zece ani al gimnaziului, va citi câteva poezii ale sale, părintele protopop Dr. Lupaș, de asemenea absolvent de acum 10 ani, va ține o disertațiune istorică, iar corul mixt al bisericii sf. Nicolae va executa sub conducerea d-lui prof. G. Dima câteva coruri.

După șezătoare cină comună.

La aceste serbări publicul românesc din Brașov și binevoitorii școlilor noastre sânt invitați cu toată dragostea.

— **Reglementarea afuriseniei în România.** Ușurința, cu care episcopul de Roman a arosit afurisenia asupra membrilor sfintului Sinod al României, cu ocazia desbaterilor asupra consistoriului superior bisericesc, a făcut ca cerurile conducătoare să se gândească la reglementarea cauzelor, și a cazurilor în cari un arhieru poate să se folosească de acest... ultim argument. Regulamentul, compus de ministrul de culte, conține șapte puncte, cari prevăd următoarele: Nimenea din toate treptele bisericești nu poate să arunce blestem asupra nimărui fără autorizația Sfintului Sinod, care va căuta mai întâi pe toate căile posibile a aplană conflictul, ce determină pe un arhieru a face acest pas.

Afurisania, anatema sau orice alt blestem nu e permis nici unei persoane bisericești a aplica fără de regula prescrisă de acest regulament.

Dacă cineva din clerul inferior sau superior ar aplica astfel de epitemii, fără autorizarea Sfântului Sinod, va fi dat în judecata bisericească în care, constatându-se intenția abătută și nevrând a servi aceea epitemie, va fi caterisit.

În felul acesta s'a pus capăt tuturor abuzurilor, pe cari unii arhierii le săvârșeau, aruncând blestemul și afurisenia în chip ușuratic asupra tuturor acolora, cari aveau alte vederi decât dânsii. Iar această stare de lucruri nu contribuia întru nimica la îndreptarea relelor, ci mai mult la stîrbirea vasei și autorității bisericești.

— **Premiul Nobel oferit împăratului Wilhelm.** Corespondentul din Copenhaga al ziarului «Berliner Tageblatt» telegrafiază că ziarele din Copenhaga anunță că viitorul premiu «No-

bel» pentru pace va fi oferit împăratului Wilhelm.

Ziarul francez «La Presse» a răspândit șvionul că împăratul Germaniei va candida la premiul Nobel.

Șvionul se datorește unei declarații făcute la Stockholm de ex-președintele Roosevelt, care a spus că împăratul Wilhelm are dreptul la premiul «Nobel» pentru că grație energiei sale s'a împiedecat războiul european ce era să izbucnească în urma anexării Bosniei și Herțegovinei.

Președintele comitetului pentru împărțirea premiului Nobel, Newland, declară însă că șvionul nu e întemeiat, — deoarece candidatura la premiul «Nobel» nu se poate anunța mai târziu de Februarie, lucru pe care împăratul nu l-a făcut.

— **Munții noștri.** Dl. Mihai Gold, membru al clubului Alpin francez, a dat la lumină o interesantă lucrare de 260 pagini, intitulată «În munții Sinaei, Rucărului și Branului». Este o călăuză practică și descriptivă a munților și localităților cuprinse între ei, cu 25 reproduceri tipografice și o hartă topografică.

Lucrarea, închinată domnului Sp. C. Haret, ministrul de culte al României, este una din cele mai bine reușite din câte au apărut până acum la noi în acest gen.

— **Recursul lui Stoescu-Jelea.** Corespondentul nostru ne scrie; La secția a doua a Curții de Casație din București s'a desbătut zilele trecute recursul înaintat de G. Stoescu-Jelea, care, atetând în seara de opt Decembrie la viața dlui prim-ministru I. I. C. Brătianu, a fost condamnat la 20 de ani muncă silnică. Recursul lui Jelea a fost susținut de astădată de advocații N. Cocea, C. Milie, directorul ziarului «Adevărul» și de avocatul Sadoveanu.

Advocații lui Jelea au arătat motivele de casare ale procesului, între cari amintim faptul că n'au fost citați martorii invocați de apărare cu ocazia desbaterii procesului. S'au arătat apoi diferite motive, ca greșelii de formă etc. Primul procuror, dl. Stătescu a fost de asemenea pentru casarea sentinței lui Jelea. Curtea de casație, după o scurtă deliberare a respins recursul lui Stoescu-Jelea. Astfel sentința Curții cu jurați rămâne valabilă. În public respingerea recursului a fost primită cu oare-care emoție.

— **Pentru inundații din Caraș-Teverin** au intrat până acuma la casa arhidiecezană din Sibiiu următoarele sume:

Dela Excel. Sa Mitropolitul Ioan 1000 cor. Dela dl. Ilie Hociotă, catihet 15 cor, Dela un anonim 500 cor. Din comuna Cristian-Sibiiu (colectă) 54 cor., 64 fil., Dela dl. Simeon Popescu, București 18 cor. 90 fil. Dela P. C. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, Arhimandrit vicariu 25 cor., Dela dl. Dr. Ilie Beu 20 cor. Dela institutul de bani «Lumina» din Sibiiu 100 cor. S'au colectat apoi în comuna Sibiiel (tractul Seliște) 131.40, în comuna Coroiaș-Sânmartin (Târnave) 11.—, în comuna Arpălac (Treiscaune) 71.62, în comuna Mateiaș (Cohalm) 82.84, în comuna Climboaca (Avrig) 27.72 în comuna Crăciunel (Târnave) 12.18 și în comuna Caila (Bistrița) 40.82 cor. La olaltă 2,131.12 cor.

— **Descoperirea profesorului Ehrlich.** Drul I. Séllei, asistent la Policlinica Cariității din Budapesta, a fost la Berlin și la Frankfurt a. M. spre a vedea rezultatele încercărilor cu «Ehrlich 606». La Berlin în secția lui Wechselmann a urmărit căutarea câtorva cazuri. La Frankfurt a. M. a fost la institutul lui Ehrlich.

Arată că de pe ziare nu prea se aștepta la mare lucru, căci oricât ar fi de bun un medicament, până nu se încearcă lung timp în clinică, rămâne supus la indoială.

La Wechselmann s'a încredințat că leacul nu pricinuește nici un rău organismului.

Și alte leacuri fac să dispară simptomele sifilisului, dar nici unul așa de repede ca preparatul lui Ehrlich. Minunea e că pare a lecul și formele cele mai rele, lues maligna; că pare a tămădui și cazurile cu fierbințeală, cu ulcerări, cu stare generală foarte rea, așa că bolnavii se ntramă și pot munci.

Până într'un an se va vedea dacă tămăduirea e desăvârșită ori numai înlătură simptomele începătoare. Acl e greutatea și însemnătatea problemei, căci sifilisul e boală foarte răspândită și și aducătoare de cele mai mari daune.

Până ce nu se va face experiența întregă, specialiștii, vor căuta boala tot cu argint viu, etc. timp îndelungat.

I se cere lui Ehrlich leacul în toată lumea; dar l-a Istovit și până în 4-5 săptămâni nu mai trimite.

Ehrlich crede că leacul său ucide desăvârșit spirochaeti sifilisului; dar zice de asemenea că trebuie experienți clinice.

Drul Neusser din Breslau a căpătat cele mai minunate rezultate cu leacul lui Ehrlich. Doctorii înse trebuie să adaste până se va începe fabricarea în câtimi mari a preparatului.

— **Marele mecenat român d. Vasile Stroescu** a dăruit pentru biserica românească din Girbova (com. Sibiiului), unde e a se zidi o nouă biserică, suma de 300 coroane.

Spre acelaș scop o donat suma de 150 cor. și «Casa de păstrare» din Miercurea. Fapta se laudă de sine.

— **Holera.** Știrile sosite din Basarabia cu privire la victimele, pe cari le face holera sânt alarmante. Par'că e un blestem ceresc asupra neamului nostru, atât de bătut de soartă. Deunăzi potopul ne a sărăcit Banatul, făcând sute de victime. Azi populația românească a nenorocitei Basarabii este amenințată de cea mai nemiloasă epidemie. Și Regatul român se vede silit a lua măsuri la granița ce desparte ca un păcat pe frați. S'au luit cele mai severe măsuri pentru a opri intrarea în țară a indivizilor contaminați de acest periculos flagel. La discreția serviciului sanitar din București, în mod oficial s'a confirmat până acuma numai faptul că în districtul Akermanului gravează holera. Adevărul este că toate districtele Basarabiei sânt contaminate. Iată măsurile luate de autoritățile românești:

Mărfurile din Rusia pot intra în țară numai prin punctele Ungheni, Galați, Sulina și Constanța. Toate celelalte puncte de de-alungul Prutului au fost închise. În punctele mai sus menționate au fost înființate servicii speciale însărcinate cu desinfectarea mărfurilor și a pasagerilor sosiți din Basarabia. Călătorii suspecți vor fi puși imediat sub control medical, fiind opriți câtva timp în acele puncte. Mărfurile sosite din localitățile bătute de holeră, vor fi oprite la graniță. În acelaș timp medicii din localitățile învecinate cu Prutul au primit ordin de a supraveghea în chip riguros asupra sănătății locuitorilor din acele părți.

— **Un răspuns al dlui Iorga.** Odată cu constituirea partidului naționalist-democrat în România și publicarea programului acestui partid, ziarele și revistele jidănești au început o nouă serie de atacuri nedemne în contra dlui N. Iorga. Între altele, pe baza afirmațiunilor unor oameni



Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofoaen, la

FALKIMRE

se pot procura cu plătire în rate

►► Mare atelier mechanic de reparaturi. ◄◄

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoare

Cu stimă: F a l k i m r e, K o l o z s á r, str. Deák Ferencz nr. 30.



Interesaj, aceste ziare și reviste vesteau cu o bucurie stupidă că d. Iorga nici n'ar fi român de origine. Firește, marele public, cunoscând intenție, cu care se publică acest nou fel de calomniile de către presa ovreiască, nu le a dat nici o importanță. Cel mult dacă și-a manifestat disprețul față de iudaicii autori ai infamiilor.

Acum d. Iorga le dă tuturor acelor oameni mici la sufiet un strălucit răspuns, dovedind cu documente, în față cărora trebuie să se plece toată haita jidovească, originea sa românească. D. Iorga arată că este nepot al marelui metropolit Sofronie al Moldovei și al ultimului cronicar moldovean, Manolache Drăghici. În același răspuns d. Iorga își exprimă regretul că trebuie să se aperse singur, căci nici unul dintre prietenii d-sale nu s'a ridicat împotriva calomniatorilor. Din parte ne credem că era de prisos chiar răspunsul dlui Iorga Lumea întreagă știe că cele scrise de gazetarii evrei despre originea dlui Iorga sînt minciuni și calomnii. Lumea întreagă e conștientă că asemenea gogorițe jidovești nu merită n'ci un răspuns. Ca și cei ce le-au debitat, ele merită cel mult dispreț.

— **Cerem să se facă lumină.** Supt acest titlu citim în noua foale politică populară Sentinelă, care a început să apară la Caransebeș (tipăritu-se însă la Lugoj) următoarele rînduri înfrîntătoare: Înainte de a merge la Lugoj, să tipărim foaia »Vocea Graniței«, ne-am ținut de datoria națională, să tipărim foala la tipografia diecezană din Caransebeș. În privința aceasta, a și mers redactorul foil la Înalt Prea Sf. Sa, dl episcop în audiență, și I. P. Sf. Sa, s'a învoit, ba ca proprietar al tipografiei, s'a bucurat să aibă tipografia cât mai mult de lucru, cu atât mai virtuos, că tipografia, dacă și nu de când există, dar de când d. Imbronovics este conducător, tot cu pagubă lucrează. A mers deci redactorul nostru, la respectivul domn, și i-a spus că voește să tipărească o foale, și deci să roagă să-i facă so-coata cât ar costa tipăritul foil. Domnul conducător, înainte de toate a zis că n'are timp și nici personal să o tipărească, căci trebuie să facă »Ertesitö-urile« dela gimnaziu și dela școalele civile. Iar când a fost vorba de preț, respectivul domn a cerut ca preț de tipat, o sumă îndoită, iar în sfîrșit a zis: că aici, (la tipografia diecezană) nu se va tipări foala politică națională. Am rămas înmărmuriți când am auzit, că spune verde în față, că nu vrea să tipărească foala națională, și nu știam ce se credem, cine e stăpîn la tipografie, dl Episcop, ori Imbronovics? Am văcut însă, și îndurerat de faptul, că cine a ajuns să stăpânească o tipografie românească, am mers la Lugoj, unde ni-se tipărește foala cu preț neto jumătate, pe cât a cerut d. Imbronovics.

— **Analfabeții Europei.** O statistică suedeză a stabilit nu de mult procentul analfabeților în țările Europei.

Germania are relativ pe cei mai puțini: ea n'are mai mult decît 0.05 la sută.

Urmează Suedia și Norvegia cu câte 0.1 la sută. Apoi vin: Danemarca cu 0.2; Angli'a cu 1; Franța cu 2; Țările de jos cu 2, 1.

Apoi o săitură mare: Austro-Ungaria și Grecia au 30 la sută; Italia 31.3; Bulgaria 53; Serbia și Rusia au câte 62 la sută.

Recordul îl deține România, unde la 100 de oameni 75 sînt analfabeți.

După aceeași statistică, avem în Europa 465,415 școli cu 1.050.634 profesori și 41.218,691 școlari.

— **Statuia lui C. Negri** Cunoscutul sculptor S. Iordănescu a terminat statuia lui Costache Negri. Statuia are o înălțime de aproape 3 metri și înfățișează pe Costache Negri, vorbind poporului despre Unire.

Statuia va fi așezată în piața Regală din Galați.

— **Clocniri de automobile în București.** Alaltăeri, Marți, pe seară s'a întâmplat în București un accident de automobil, care ușor ar fi putut avea urmări foarte grave.

Automobilul condus de d. Dodel Cerkez, în care se aflau d. Nicu Cerkez, d-șoara Cerkez și șoferul Victor Wanderstreten, venea dela garajul Leonida, prin strada Clopotariilor Noi, spre Calea Victoriei, ducându-se la locuința dlui Grigorie Cerkez, fost director general al poștelor, din calea Victoriei.

Automobilul se pregătea să se oprească în fața casei dlui Cerkez, când este puternic izbit de automobilul dlui C. C. Stoicescu, fost ministru, care venea cu iuteală de pe Calea Victoriei, dinspre ministerul de finanțe.

Izbitura a fost atât de puternică, încât primul automobil a fost aproape complet deteriorat și azvîrlit la o distanță de câțiva metri, pe trotuarul din fața casei dlui Gr. Cerkez.

Automobilul dlui Stoicescu, a suferit ușoare stricăciuni în partea din față.

Victimele acestui accident sînt în primul rînd d-șoara Mărioara Cerkez, care în timpul izbîtului a fost azvîrlit în stradă și, căzând cu piciorul drept peste o piatră colțuroasă, și-a produs o rană foarte dureroasă la genunchi.

D. C. C. Stoicescu, a fost de asemenea ușor rănit la nas, lângă ochiul drept și pe obrazul drept. D-șoara în timpul accidentului, aflându-se pe scaunul din față, lângă șofer a căzut cu capul peste geamul apărătoarei de vînt a automobilului, care spărgându-se i-a produs aceste răni.

D. Nicu Cerkez, s'a ales cu câteva zgîrieturi la mîna dreaptă.

Cel mai grav rănit a fost șoferul Wanderstreten, care fiind trîntit jos din automobilul d-lui Cerkez, fie în căzătură, fie că una din roatele automobilului d-lui Stoicescu a trecut peste dînsul, s'a ales cu brațul stîng fracturat și alte răni ușoare pe corp.

— **Dentist român în Arad.** Virgil Muntean dentist, piața Szabadság tér 3.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Ciszădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mînuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor procești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

## Cronica socială și artistică.

### Concertul Crișan-Mărcuș la Brad.

În drumul lor presărat cu succese din ce în ce mai strălucite, sărbătorii noștri artiști dd. Bănuț, Mărcuș și Crișan s'au oprit ieri la Brad, în acest orașel plin de cele mai sfinte tradiții ale noastre, ca să farmece cu solia lor frumoasă pe frații noștri din mîndra țară a Zărândului.

Programul, atât de românesc și bogat, a fost executat cu aceeași minunată artă, care ne-a desfătat și cu prilejul concertului de Dumineca trecută din Arad. Acompanimentul a fost susținut și de data asta de d-șoara Onora Luca din Arad, cu cunoscuta-i d-sale măestrie. Ca puncte nouă am avut în program un potpuriu românesc, executat la pian de d-șoara Lucia Albu, care a binevoit să și dea prețiosul concurs pentru înălțarea reușitei. D. Aurel Bănuț ne a interpretat trei poezii, vîdind un talent absolut superior și de-o rară strălucire de callităi.

A fost rechemat de repeșiteori la rampă în aplauze îndelungi și călduroase. Sperăm că talentul d-sale, cunoscut până astăzi numai într'un cerc mai restrîns, va fi admirat în curînd de întreaga lume românească dela noi. Scriitorul acestor rînduri nepretențioase, a avut norocul să vadă o seamă din cei mai celebri artiști dramatici ai teatrelor din capitale, un gest mai frumos, stăpînit de-o mai mare siguranță, și-o mai abilă mimică rareori s'a dat însă să admire.

În arta dramatică dlui Bănuț li revine terenul comediei de salon și fără îndoială că se va afirma un artist în deplina accepție a cuvîntului în acest gen.

Reușita seratei a fost peste așteptări. Tot ce Zărândul a avut de seamă, a ținut să se prezinte la producția artiștilor noștri.

După concert a urmat joc care a ținut până în zorii zilei. Dăm mai la vale o listă intru cât

să poate completa, a doamnelor și domnișoarelor pe cari le-am remarcat în cursul jocului:

Dna Vasilie Damian, dna Albu și d-șoarele Lucia și Dorina, dna Dr. Opreșă și d-ra Eugenia, Dna Buneu și d-șoarele Grațiana și Olga, d-na Rimbaș, d-na Părău, d-na Cutean, sen. și iun. d-na Bogdan, d-na și d-ra Keri, d-na și d-ra Pop, d-na Dr. Tisu, dna și d-ra Draia, dna și d-ra Bulza, d-ra Safta, d-ra Sâmbătean, d-na Imperat, dna Germân, dna Ghișă, dna și d-rele Zârna, dna Timbus, dna, P. Pavel și d-șoara, dna și d-ra Caniap, d-na și d-șoara Maniu, doamna Stola, d-ș. Popa Hermina, d-na Tanase și d-na Florica d'n Brad iar din provincie d-na și d-rele Ionescu Ciuciu, d-na Dr. Robu, Bala, d-na Dr. Robu, Halmaj, d-na Lazar, Halmaj, d-na Plaștea, Mihăileni, d-na Ioan, Podele, d-na Hărăguș, Blăjeni, d-na Igrîșan, Bonțești, d-na și d-ș. Dr. Feler, Lugoj, d-ș. Olga Radivolovici, Bozovici, d-na și d-ș. Ioanovici, Bala, d-na Pop Ormindea, d-na Perian, Criștor, d-na Munteanu, Ruda, d-na Teaha, Halmaj, d-na Sibiu, Cămpeni ș. a.

### Posta Administrației.

Eugen Muntean, Verd. Abonamentul dv. a expirat la 1 Iulie a. c.

### Posta Redacției.

E. M. (V.) Manuscrisul »O boală primordiosă... nu ne-a sosit la redacție.

M. C. (Köpa). Nu mai cel definitiv aleși și numiți au drept.

I. M. (Năsăud) Raportul trimis e o simplă înșirare (fără orice observație) a punctelor din program — și astfel nu interesează lumea.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.  
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cona

## SZTOUKAI

### LUGOS SÓS SAVANYÚVIZ

apă minerală de Sotăș contra răgușeli, tusei și guturaiului. Remediul special pentru boli de zahăr.

Kardos Miklós, reprezentant și vînzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647

Se găsete la firma Daniel Lajos » 98

Dür Kocsárd » 130

Éles Armin » 44

Färber Lajos și fratele » 311

NagyFarkas » 262

FejérGyula » 75

Hoffmann Ottó » 598

Criensfeld Ignátz și alți. De asemenea în orice cafenea și cărciumă mai bună.

Credit pe ipotecă, pe cambiu  
și pentru oficianți  
mijlocește

## Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.



## ROMANIA.

PRIMARIA COMUNEI CONSTANȚA.  
ANUNȚ.

N. 5979.

18 Iunie 1910.

Se aduce la cunoștința publică că sezonul băilor de mare, și cura de aer la Constanța s'a deschis cu începere dela 15 Iunie și durează până la 15 Septembrie.

Aerul de mare este încărcat cu diferite săruri și foarte bogat în oxigen și ozon. Cura de aer de mare este indicată în anemie, cloroză, astm, bronhită și scrofuloză.

Băile de mare se administrează pacienților, după recomandățiunile celor mai renumiți medici aflați în localitate, se recomandă în mod special în boalele nervoase, scrofuloză rachitism, limfatism, surmenaj, anemie, debilitate generală și boale de piele.

Pe lângă cură, orașul Constanța care se prezintă în cele mai bune condițiuni de igienă și salubritate, având aspectul principalelor orașe occidentale, oferă vizitatorilor cele mai variabile și frumoase distracțiuni, cazinul comunal construit din nou în condițiunile cele mai moderne, are un restaurant de primul rang, orchestra compusă din cei mai distinși artiști, profesori ai conservatorului de muzică din București, cari va distra publicul în timpul zilei și în timpul seerei, de asemenea sunt aranjate diferite jocuri distractive pentru publicul vizitator.

Deosebit de aceste, orașul Constanța este așezat în apropierea stațiunii balneare Techirghiol de care este legat prin tramcare, omnibusuri și trăsuri de plată, cari fac drumul dela Constanța la Techirghiol de mai multe ori pe zi, astfel că acei cari ar dori să urmeze cura în aceea stațiune balneară pot face aceasta în timpul zilei, rămânând în același timp a avea domiciliul în Constanța.

Orașul Constanța mai oferă vizitatorilor hoteluri moderne în condițiunile cele mai bune și cure particulare cu prețuri moderate, deasemenea băștile sunt în abundență, iar prețurile consumabilelor sunt dintre cele mai moderate.

Publicul vizitator, pentru orice informațiuni se va adresa autorității comunale care va face totul pentru a se da cuvenita satisfacțiune.

## Dengelegi Ferencz

croitor pentru domni  
Arad, str. Zrínyi,  
(casa băncii Arad első lakárék pénztár).

Pregătește totfelul de haine pentru domni, după croiul cel mai modern. Are la depozit totfelul de stoffe, atât din țară cât și străinătate. Prețuri moder.

## ANUNȚ.

În stabilimentul Tipografiei și Librăriei diecezane din Caransebeș, află imediat aplicare

## un sodal (calfă) de librărie

cu cunoștința limbilor de comunicație locală: română, maghiară și germană.

Reflectanții să-și trimită documentele și textul scris de mână proprie la Administrațiunea Tipografiei și Librăriei Diecezane din Caransebeș.

## Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, alinesbortat, după cele mai moderne cerințe

în palatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. Primesc din acest ram orice lucrări noi și reparaturi. Ingrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distinsă stimă:

**Kovács Géza**  
blănar.



Fabricația cea mai bună de

## PIELE

și de fâlp, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pe al lui

## Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.



## PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat KODAK în Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

Mare asortiment de: oroloage de aur, entint, ni kel, cu pendulă, deșteptătoare, adăreu cancelarie și de Schwarzwald. —

Mașini de fotografiat și ajustări pentru amatori. Ochelari veritabili Rodenstock Diaphragma. Mare asortiment de sticle periscopice, objective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi stă la dispozițiunea on. public un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă. —



## SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,  
pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

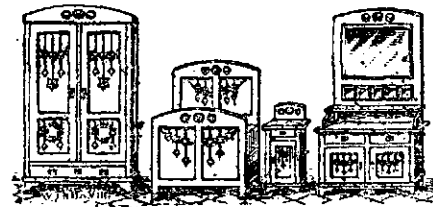
Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri fă. a miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de orice sistem — pentru încălzire centrală. —

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

## Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.



Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanță și numai într-o mărime.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

## Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE (Nagyvárad) Vilanytelep mellett.



In magazinul de mașini de cusut și biciclete

## Kalmár Mihály

Cluj-Kolozsvár, Czertörö-u 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete depln echipate, plătind lunar, în rate avantajoase.



**Asudarea mânilor! !!**  
**Asudarea picioarelor! !!**  
**Asudarea subțioarelor! !!**

Încetează în decurs de o oră dacă folosești:

**„SUDORAN”-ul**

**a lui MOLNÁR.**

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autentificate de notarul public.

Stim. d-le farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat d-tale, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primii mulțumite mele. Cu stimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot întreprinde să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătmător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. înretr., R. St. Die! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânelor și subțioarelor am procurat în 3 săptămâni, și întrebându-i despre rezultat, l-au lădat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Die apotecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Fentucă și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două mese mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apotecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subțioare. Credemă, că cine-l folosește după rețeta prescrisă, îl află de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subțioare, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« înțrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțumită, că m'am scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățător A.

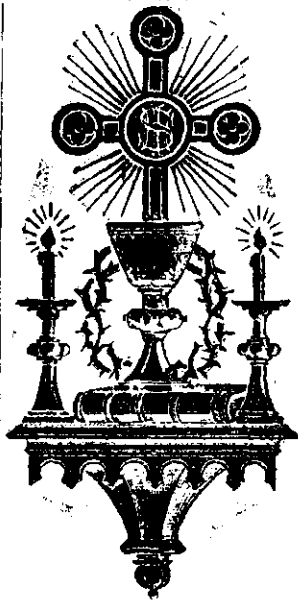
Se poate comanda la pregătorul:

**Molnár János, apotecar în Szombathely.**

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Nu mai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.



**IOSEF JIKELI**

SIBIU, str. Cisnădiei Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

neguțatorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; fârfurii și bide inflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

**Cupă și vas de botez; Potire argintate pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.**

Ieftin de tot: **Candelabru aurit**, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—

— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

In atenția onoratului public!

Am onoarea a aduce la cunoștința onoratului public, că eu la 1 Aprilie 1910 am deschis un **magazin de biciclete și mașini de cusut și un atelier de reparaturi, în Str. Forray 20 (casa Guttm.)**.

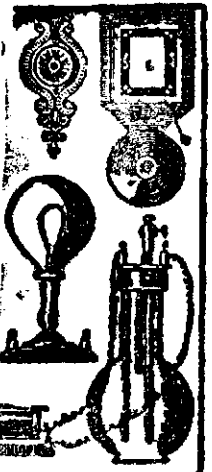
Aducând aceasta la cunoștința onor. public remarc că în ultima cunoștință lor mele sunt în plăcută situație ca orice lucrări din ramul acesta să le execut spre deplina mulțumire și pe lângă prețurile cele mai convenabile. Se schimburi și reparaturi se efectuează ieftin și conștiințios. Reamandându-mă atenției și bunăvoinței publicului, asigur că nizuința de frunte îmi va fi să-mi servesc clientela culant, făcându-mă ast-fel vrednic de încrederea ei.

**KAPPNER MOR,**

electrotehnic

Arad, Str. Forray (Casa Guttmann).

Se instalează sonerii și telefoane pe lângă garanție.



Prima atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

**GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA** sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer gasse 17.

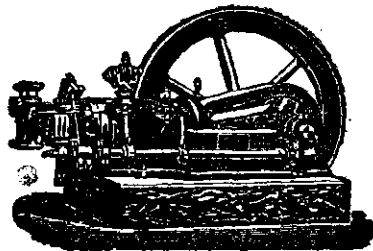
Filiala: Déva, Nagyvárad.



**DEBRECZENI LAJOS** reparator de mașini

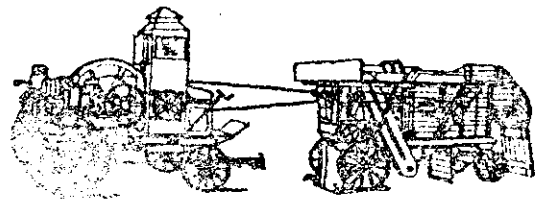
Oradea-mare-Nagyvárad, Kolozsvár-ut 29/43

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare manate cu aburi, gaz, petrol, benzin, olei brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de



mari cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plătere favorabile.

Atelier pentru reparaturi de I-a rang.



— Atelierul de fotografiat a lui —

**Csizhegyi Sándor**

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

\* \* \*

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la »Tribuna« veți avea favor în prețuri.

● **STEIN MIKLÓS** ●

fabrică de tăiat pile

Oradea-mare - Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Töleki-u. 33.



Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.



Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă  
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere  
electică (fond. la a. 1879) a lui

# LÁSZLÓCZKY TESTVÉREK

CLUJ-KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

Pariser	— — —	Cârnaț-șuncă	— — —	Galantin de mai	— — —
Crinolin	— — —	Rollui șuncă	— — —	Masaic	— — —
Extra	— — —	Rusesc	— — —	Picior umplut	— — —
Caș de carne	— — —	Rollut rusesc	— — —	Mortadella	— — —
Caș cu măieș	— — —	Paranen	— — —	Goltha	— — —
Cârnați p. vâcători	— — —	Măieș rece	— — —	Mensel	— — —
Cârnați cu sl. p. vânăt	— — —	Caș rece de măieș	— — —	Caș de limbă	— — —
Salamă de vavă	— — —	Pastete de mai	— — —	Sângerete cu slănină	— — —
Pastete de sânge	— — —	Rollui de pept	— — —	Limbă umplută	— — —
Caș de porc I	— — —	cu felurite umflături ș.a.	— — —	Rollui de carne	— — —
Caș de porc II	— — —	cu sânge, mai, limbă.	— — —	Galantiu de vițel	— — —
Caș de urchi	— — —	Tortă de carne	— — —	Pastete de ciuperci	— — —
Cartaboș negru	— — —	Craçovean	— — —	Pastete de mai de găscă	— — —



Comandele, atât cele din pro-  
vință cât și cele din loc, se  
execută prompt și în calitate  
neexcepționabilă,

Recomandăm preparare pro-  
pria, precum și șuncă de Cașovia  
și Praga, carne fină, slănină  
albă, afumată, ardeată, fiartă și  
pentru unsoare și unsoare proas-  
pelă de porc.

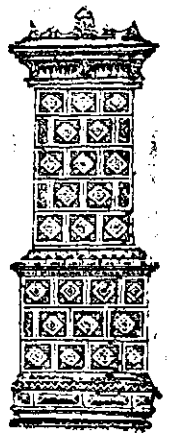
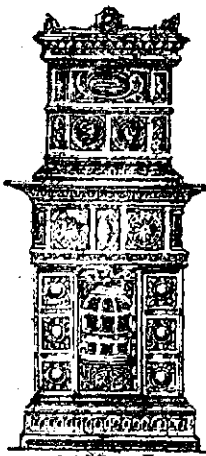
Cărnuri proaspete, ș. a.  
carne de vită, de vițel mare și  
sugător zilnic carne de porc  
și de miel dimineața dela orele  
6—1 și d. a. dela, 8—8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>.

## Gustav Vilhelm

prima fabrică de cup  
toare și figuri de ghips

înființată în anul 1862 și premiată în anul 1903 cu medalia de aur,

Nagyszeben, Wagner-gasse Nr. 5



Iși recomandă bogatul asortiment de  
cuptoare în cele mai moderne  
culori și forme, totasemenea gravuri  
ornamentale și sculptură în execuție  
promptă și conștientioasă. Se fac tol-  
felul de reparaturi și reformări, ince-  
pând dela 10 Cor., pe lângă garanție.  
Clientela din Alba Iulia și provincie  
dorind a o câștiga pentru totdeauna, va  
avea favoruri în ce privesc prețurile, atât  
a cumpărături noi cât și la reparaturi.



**Zinti János** atelier de pic-  
turală și sculptură de sticlă  
Budapest-IV. Üllői út 79.

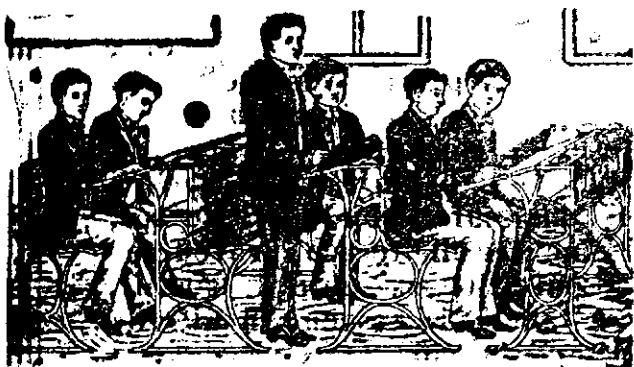
Imi iau îndrăzneala a atrage aten-  
țiunea on. publică asupra  
meu de pictură de sticlă.  
Ca specialist fac geamuri de biserică,  
pictură de lux pe geamuri de biserică,  
verande și sufragerii.  
Mai deparie plumbuit de țară, gra-  
vuri pe sticlă și rame de aramă, pre-  
cum și alte obiecte în brânza aceasta

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —  
**Atelierul special de reparat**  
al renumitelor firme:

## Schmerek E.

— Temesvár, Józsefváros, Bonaáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-  
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare  
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Apla-  
puri p. frierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.  
Mașină de fabricat ghiată. Montări specialiste de  
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de  
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit  
de articlii tehnici. Fiitile magnetice. Unsoari, Material  
de condensatiune. Arzătoare cu acetilen. Materi-  
l pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de  
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștientios  
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 319. —



Cele mai moderne  
**mobile de fier și aramă**  
și cele mai practice  
**bănci higie-  
nice de școală**  
și mobilarea lo-  
cuințelor, hotele-  
lor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-  
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lile  
rează numai de către firma

## Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

— Tot-felul de pâine bună de cartofi din Brașov. —

## TENTESCH VILMOS JÁNOS

brutărie și pregă-  
titor de alimente.

:- Brașov—Brassó, Közép u. 23. (Ó-Brassó). :-

Ous- tuosă.	Specialități de prăjituri: pesmet (biscuit) de ovăș și grâu pentru sănătate, pâine lată pentru diabeți, pâine de ovăș pentru reconvalescenți, pâine Graham, prăjituri cu nuci Graham, pâine de nuci Graham, pesmet (zwiebak) de nuci Graham, pesmet (zwiebac) de slăd de nuci Graham, pâine fină și dură Graham pentru anemici — și suferinzi de stomach și pentru nutrirea pruncilor. — Cafea-caramel-cereale-poame, extracte de nucă (unt de nucă).	Nutri- toare.
Ușoară de mistuit.	Distins la expoziția internațională a bru- tarilor în anul 1907, din Budapesta cu medalia de aur și la expoziția interna- țională de igienă din Paris cu medalie de aur și cu dipl. de on. Catalog gratuit.	Producă- toare de sânge.

Specialități de prăjituri și pesmet (zwieback) de Brașov.

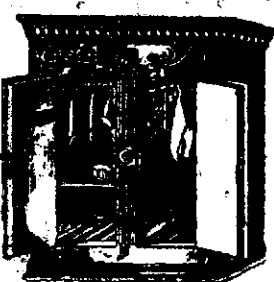
Pâinea întărește inima omului.

Sănătatea este comoră cea mai prețioasă.

## Dulapuri de ghiată

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de ghiată bun, trainic  
trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de du-  
lapuri **Moskovitz** a căror părți constitutive se pot  
a lui **Moskovitz** desface ușor și curăți, făcând în  
ghiată o economie de 5% la sută. —  
Prețuri foarte moderate. Prospecte de  
prețuri ilustrate trimite gratis și franco:



## □ Moskovitz S. □

fabricant de dulapuri de ghiată în  
Budapesta, VIII, Rökk Szilárd-u. 10.

# SENZAȚIE!

## Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

# Püspöky Miklós

## Kolozsvár, Mátyás király-tér 20.

(In propria casă, edificată pentru acest scop).

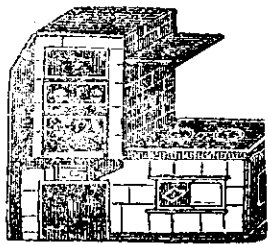
== Secții deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri.

## Rufărie, Pânze, Albituri.

Pentru atelierul meu de împletit ciorapi, primesc orice comande.



## Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri  
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca  
scări, coridoare, cordacuri, grillage,  
căminuri, porți, ferărie pentru portale  
și clădiri, deasemenea repararea și  
prefacerea caselor vertheimane etc.

aranjament pentru -  
măcelării și căsapi,  
basreliefuri, strungă-  
rie de metal aranja-  
mente pentru biserici  
in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se triuit gratuit.

### AURITOR!

## GYÖRY JÁNOS,

auritor de saloane și biserici

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákoczi-ut nr. 7.

Primește spre executare, conform planului, aurire și  
reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș  
de tarnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor  
lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vop-  
sirea de nou a monumentelor.

La dorință pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor  
— in provincia merg pe specele mele proprii. —

Lucrările mai insemnate ce am executat până acum: Casa nouă a  
orașului Oradea-mare, palatul episcopesc greco-catolic, biserica »Frați-  
lor noi» din Olasz, palatul episcopesc rom.-cat.; biserica cat. gr.-or.

## RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ  
— Szászka-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —  
Ferencz József-tér 23.



Recomandăm on. pu-  
blic din Vârșet și jur  
cele mai moderne

### MONUMENTE MORMÂNTALE

de granit negru șve-  
dian, sienit, labra-

— dor, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte  
și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie tot felul de lucrări de bransa piatrăriei.  
Depozit de pietri de hotare.

*In atenția onoratelor dame!*

In salonul de modă pentru

**pălării speciale de dame,**

deschis in Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsec în bogat asortiment cele mai noi modele  
de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e  
liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări;  
pălării de doliu se fac gata in 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți  
pentru dame, moderne și prima calitate.

## PRIMA FABRICĂ LUGOJANĂ DE CEMENT ȘI BETONIZARE INTREPRINDERE PENTRU EDIFICĂRI

# Knott József

Fabrica:

in drumul Buziașului  
in fața casei de vamă.

Cancelaria de zidire:

Telefon Nr. 119.

In fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei  
mai buni de lucru din capitală și mă rog, că  
precum până aci, așa și de aci înainte să fiu  
cercetat cu toată încrederea. Primesc toate  
lucrurile aparținătoare acestei branse și susțin  
o magazină bogată de cement pentru țevii,  
sârme, trepte de piatră, vâlăe, petrii  
la hotare, sămânătoare, fundamente la  
cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai  
departe edificare și betonizare de poduri  
mai mari și mai mici, conduceri de apă,  
vaduri, padimentare de terase, prevederea  
pe din jos a pereților cu table de mozaic,  
precum și cu table de cement in diferite  
culori.

Vinderea in mare și mic a cementului

— de Portland și Roman. —

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc  
și oferez garanție.

La dorință servesc bucurosi cu planuri și prelininare de spese.